

M ODERNÍ DIVADLO

ČASOPIS
MĚSTSKÝCH
DIVADEL
PRAŽSKÝCH

LEDEN—ÚNOR 2026
3. ČÍSLO

JAK ZNIČIT
DEMOKRACII

V CHARKOVĚ
SĚ DÁVKUJE UMĚNÍ
PŘÍMO DO ŽIL

DAVID GREIG, JOE SIMPSON
DOTKNOUT SE PRÁZDNA

ZNIČIT

MICHEL
HOUELLEBECQ

ODŘÍZNOUT
PARTÁKA NA LÁNĚ,
ABYS SÁM PŘEŽIL

MĚSÍC MĚSTSKÁ
DIVADLA
PRAŽSKÁ
24. ÚNORA

UKRAJINY
ZAHÁJENÍ MĚSÍCE UKRAJINY
VERNISÁŽ VÝSTAVY UKRAJINSKÝCH
UMĚLCŮ → FOYER DIVADLA KOMEDIE

1. BŘEZNA

MAKING THE STORY: UKRAJINŠTÍ
VÁLEČNÍ FIXEŘI → DIVADLO KOMEDIE

5. BŘEZNA

NÁVRAT NA KRYM → FOYER
DIVADLA KOMEDIE

8. BŘEZNA

LIBERTÉ (TRIGGER WARNING) → X10

13. BŘEZNA

BRECHT.KABARETT → DIVADLO
KOMEDIE

14. BŘEZNA

ŽIRAFÁK MONS → DIVADLO KOMEDIE

20. BŘEZNA

PŘEKROČIT HRANICE → DIVADLO
KOMEDIE

24. BŘEZNA

KDYŽ JE VŠECHNO DOOPRAVDY
→ DIVADLO KOMEDIE

KOMPLETNÍ PROGRAM MĚSÍCE UKRAJINY
NALEZNETE NA WWW.MESTSKADIVADLAPRAZSKA.CZ/MESIC-UKRAJINY/.

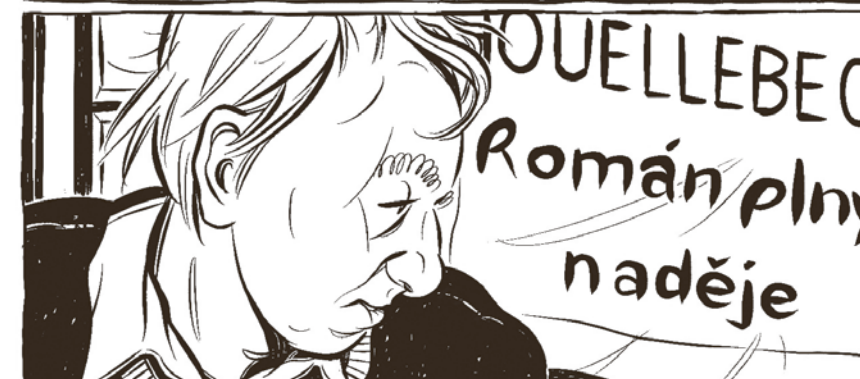
NOVÝ ROMÁN
M. H.

3

ŠTĚPÁNKA JISLOVÁ
(*1992)

Česká ilustrátorka a komiksová autorka. Absolvovala Fakultu designu a umění Ladislava Sutnara Západočeské univerzity v Plzni. Její komiksové povídky se objevily v řadě českých (Aargh!, Caves, BubbleGun, XEROX) i zahraničních sborníků (Bobla, Dirty Diamonds, CBA). Je (spolu)autorkou devíti komiksových alb, která se žánrově rozpínají od fikce přes historii až po osobní memoáry. Nejvýraznějším titulem je autobiografická *Srdcovka*, oceněná třemi cenami Muriel a přeložená do jedenácti jazyků. Jako rezidenční umělkyně působila např. ve Wilkinson College v Kalifornii, v broumovském klášteře či v britském Kendalu při festivalu LICA. V roce 2025 absolvovala autorské turné po východním pobřeží Spojených států amerických, kde prezentovala překlady knih *Heartcore* a *Bald*. Ve vlastní tvorbě ji zajímá práce s lidskou zkušeností, archetypy a společenskými trendy. Mimo komiks a ilustraci se věnuje návrhům tetování, kurátorské činnosti, maluje a přednáší.

MODERNÍ DIVADLO Časopis Městských divadel pražských.
Šéfredaktorka Hana Dolejší Lehečková (moderni.divadlo@m-d-p.cz). Korektury Jana Křížová.
Grafika Roman Černohous. Ředitel MDP Daniel Příbyl, umělecký šéf Marián Amsler.
Zřizovatel Magistrát hlavního města Prahy. Registrováno MK ČR pod číslem E 16755.
Zdarma k dostání v divadlech ABC, Komedie a Rokoko, elektronická verze na www.mestskadivadlaprazska.cz.
ISSN 2571-1423. Náklad 20 000 výtisků. Tisk: Czech Print Center. Dvuměsíčník.
Číslo 3, ročník 20. Datum uzávěrky 4. 1. 2026. Vychází 9. 1. 2026.
Na titulní fotografii jsou Tomáš Pavelka a Jan Hájek. Foto Patrik Borecký.
Příští číslo vyjde 13. 2. 2026.

PARTNER

bnt attorneys
in CEE

ZŘIZOVATEL

PRAHA
PRAHA
PRAHA
PRAHA

NECHCEME. ABY NÁS ZNIČILA PRÁCE

HRDINOVÉ MICHELA HOUELLEBECQA BÝVAJÍ UNAVENÍ, VYKOŘENĚNÍ A SKEPTIČTÍ MUŽI, KTEŘÍ PŘEŽÍVAJÍ V POLOSVĚTĚ MEZI RUTINOU, NENAPLNĚNÝMI VZTAHY A ÚNAVOU ZE SPOLEČNOSTI. HERCI JAN HÁJEK A TOMÁŠ PAVELKA, PŘEDSTAVITELÉ DVOU TAKOVÝCH POSTAV V DIVADELNÍ ADAPTACI ROMÁNU ZNIČIT, MLUVÍ O TOM, JAK SE K TĚMTO TÉMATŮM VZTAHUJÍ V OSOBNÍM ŽIVOTĚ, JAK SE S VĚKEM MĚNÍ JEJICH PŘÍSTUP K PRÁCI I SAMOTĚ A PROČ JE PRO NĚ DNES DŮLEŽITĚJŠÍ ODSUP NEŽ TOTÁLNÍ HERECKÉ PONOŘENÍ.

Právě jste začali zkoušet adaptaci románu Michela Houellebecqa *Zničit*. Honzo, ty ztvárňuješ Paula Raisona, úředníka, jenž se na prahu padesátky snaží znovu najít smysl života. Tomáši, ty hraješ přepracovaného ministra financí Bruna Jugeho. V obou postavách se odráží to, co je pro Houellebecqa typické: únava, bilancování, vyhoření, ztráta iluzí. Dotýkají se vás tato témata osobně?

Jan Tímhle jsem si v životě samozřejmě prošel. Ale čím jsem starší, tím míň mám potřebu se s tím na jevišti přímo identifikovat. Dneska mě víc zajímá samotné téma než to, jestli se s Paulovým rozpoložením shodují. Je to podobné jako u politiky, dřív mě

některé věci přímo strhávaly. Ale díky podcastu *Kecy a politika* jsem najednou zjistil, že mě baví to sledovat a rozebírat spíš jako sport. Už nefandím, jen pozoruji. **Tomáš** U mě to s věkem taky souvisí. To, o čem Houellebecq píše – únava, bilancování, strach z vyhoření –, je prostě realita, kterou denně žiji. Hráť takovou postavu mi naopak dává prostor se od těch témat trochu odpoutat. Je to jako mít možnost zažít, jak by to mohlo dopadnout, kdyby člověk některým věcem podlehl nebo jim naopak vzdoroval. V tom je to pro mě vlastně dost terapeutické.

Houellebecq bývá označován za cynika, ale *Zničit* se často popisuje jako jeho nejlidštější a nejjemnější kniha. Honzo, ty tvorbu tohoto autora dobře znáš. Vidíš ve *Zničit* posun oproti dřívějším románům?

Jan Když jsem kdysi četl pro rozhlas *Mapu a území*, připadal jsem si v tom textu ztracený jak pes Goro před Tokiem. Bylo to pro mě hodně komplikované a tehdy jsem možná i podcenil přípravu. Pak přišel *Serotonin* v MeetFactory a teď *Zničit* v Komedii. Uvědomuji si, jak se Houellebecq v čase mění. Nechci říct, že se z něj stal romantik, ale mezilidské vztahy jsou pro něj najednou mnohem důležitější. Jako by se stále víc oracel k tématu lásky a blízkosti. A zároveň jsem přesvědčený, že jeho pověst „vizionáře“ je často daná tím, jak pečlivě sleduje geopolitiku, společenské změny a nálady ve společnosti. Čte různé noviny, blogy, diskuse a okrajové weby, kde lidé otevřeně

píší o svých obavách a frustracích, a díky tomu si často všimne signálů, které naznačují, kam se společnost brzy posune.

Oba dva hrdinové románu *Zničit* jsou hluboce ponořeni do své náročné práce, což se podepisuje na jejich osobním životě. Herecká profese také umí být pohlcující. Zažili jste někdy, že by vás práce úplně vtáhla a převážila nad osobním životem?

Jan Ano, zažil jsem taková období. A většinou to končilo tím, že se mi to v osobním životě nějak vymstilo. Nevědomě jsem si od té pracovní zátěže ulevoval jinak, než bylo zdravé. Dneska se ale na práci dívám spíš jako na látku, která mě vzdělává. Proto

nijak výrazně nepromítaly, ale to, že jsem se v práci občas „ztratil“, to samozřejmě znám velmi dobře. A zpětně si uvědomuji, že to bylo hlavně proto, že jsem utíkal před vlastním životem. Teď, když mám pocit, že stojím na pevnějších základech, už se mi to neděje, a mám za to, že už se mi to asi nestane. Aspoň v to věřím.

Téma samoty je u Houellebecqa téměř vždy přítomné. Mění se nějak váš vztah k ní? Přináší střední věk větší sklon k tomu, trávit čas sám, nebo naopak silnější potřebu být s rodinou a přáteli?

Tomáš Čím jsem starší, tím víc si uvědomuji, že každý nakonec odchází sám. To vědomí člověka ale paradoxně nepudí být

Jan Hájek

FOTO: ARCHIV JANA HÁJKA

s lidmi víc nebo míň. Měl jsem dlouho vysněno, že až děti odrostou a přestane mě bavit divadlo, odstěhujeme se se ženou do malého domečku v Portugalsku u oceánu. A najednou vím, že to neudělám. Chyběli by mi kamarádi. Večírky a velké akce už nejspíš nepotřebuji, ale vědomí, že mohu kdykoli někomu zavolat a potkat se, je pro mě čím dál důležitější.

Jan Dřív jsem se samotou zacházel tak, že mě vlastně ničila. Měl jsem pocit, že herec má být trochu rozervaný, že je to skoro nutná součást práce. Postupně se to začalo měnit, hlavně když jsem začal pracovat s Dorou Viceníkovou a s Honzou Mikuláškem v Divadle Na zábradlí. Tam šlo o úplně jiný typ divadelní práce, než na jaký jsem byl zvyklý ve velkých kamenných divadlech. Uvědomil jsem si, že potřebuji o tématech

v tu chvíli uvědomí, že smrt existuje, ale ještě si v tom věku nepřipustí, že se týká i jeho samotného. Kolem pětadvaceti jsem hrál Ariela v *Bouři* a miloval jsem tehdy Prosperův verš: „*Vrátím se do Milána a každá má třetí myšlenka bude patřit smrti.*“ Už tenkrát se mi to strašně líbilo, i když jsem přesně nevěděl proč. Teď už tomu rozumím úplně. A není to nic bolestného ani sebetrýznivého. Jen si člověk začne víc uvědomovat, že některé věci možná vidí naposledy, nebo že je jednou naposledy uvidí. Dá se s tím žít naprosto v pohodě, naopak myslím, že to dává dobrý odstup od věcí, které mě dřív zbytečně trápily.

Jan Nemám pocit, že bych stárnul. Vlastně si teď vůbec neprocházím žádným zásadním „přehodnocováním“. Teď mě baví čist o chemii a o mozku. Tyhle oblasti mě vždycky fascinovaly a možná je to můj

víc vědět, něco si o tom načíst, rozšířit si perspektivu, přimět diváky k přemýšlení. A díky tomu se změnil i můj vztah k samotě: už to pro mě není prostor, kde člověk sám sebe ničí, ale spíš chvíle, co má člověka nabít a vzdělat ho. Může to být forma duševní hygieny.

Ve *Zničit* se hlavní hrdina musí konfrontovat s nemocí a smrtelností svých blízkých. Zažili jste i vy ve svém životě momenty, které vás donutily uvědomit si pomíjivost života a změnit pohled na to, co je opravdu důležité?

Tomáš Mně dva moji nejbližší odešli, když mi bylo dvacet. Takže vědomí, že život je konečný, ke mně přišlo poměrně brzy. Člověk si

Tomáš Pavelka

FOTO: PATRIK BORECKÝ

způsob, jak se témat jako smrt, strach nebo láska dotýkat, spíš skrze zkoumání než skrze nějaký existenciální ponor.

Tomáš Mě baví i to, jak k tomu přistupuje režisér Tomáš Ráliš, že ty zásadní momenty v životě postav nevznikají jako velké prozření nebo vědomé rozhodnutí. Ony se prostě stanou, omylem nebo nečekaně. Člověk se hrdinou nebo zbabělcem nestává plánovaně, často je to otázka okamžiku. Co se týče té pomíjivosti, zdá se mi, že na to narážím všude. Vidím lidi, kteří obtížně připouštějí, že už jejich úkol skončil. Že svět se mění a oni už k němu nemají co říct, zbytečně brání staré pořádky. Ta schopnost odejít důstojně je podle mě jedna z nejdůležitějších věcí, co se v životě musíme naučit.

A co fyzická stránka herectví? Pociťujete, že by tělo kolem padesátky reagovalo na náročné zkoušky a představení jinak?

Jan Já myslím, že to ani nesouvisí s divadlem. Když nevyjdu tři patra, musím něco dělat, abych je zase vyšel. Tak jdu na kolo nebo si zaplavu, ale nedělám to kvůli herectví, spíš kvůli sobě, abych se cítil líp. Na Zábradlí už roky hrajeme *Europeanu* od Patrika Ouředníka. Je to hodně hravé představení, kde je scéna, v níž se pořad padá. A teď se tomu smějeme, protože se nám do těch pádů už někdy úplně nechce. Pak do toho stejně jdeme. Blbneme vlastně pořád stejně, jen začínáme brblat.

Tomáš Fyzicky zatím žádné zásadní omezení necítím. Co ale cítím hodně, je únava mozku. Večer už prostě nic nového do hlavy nedostanu. Dívám se do textu... a nic, hlava už je zavařená. A pak samozřejmě životospráva. Tělo mi docela jasně řeklo, že takhle to dál nepůjde. Covidová pauza tomu hodně pomohla, člověk měl čas se zastavit a uvědomit si pár věcí. Takže jsem se o sebe začal trochu víc starat.

Houellebecq popisuje svět, jenž ztratil energii i ideály. Cítíte někdy, že se to odráží i v atmosféře dneška v divadle, ve společnosti, v lidech kolem vás? A co vám osobně pomáhá udržet si smysl a chuť pokračovat v práci i v životě?

Tomáš Myslím, že každá generace, která pomalu odchází ze scény, má pocit, že s ní odchází i energie, ideály a morálka. Že svět mívá do záhuby a mladí už „nejsou, co bývali“. Ale mladí mají ideály, morálku, chuť svět měnit, jen mají třeba jiné priority, než jsme měli my. To ale neznamená, že by byli méně zapálení. Spíš je těžké to z pozice starší generace vždycky rozklíčovat. Samozřejmě, že mě děsí spousta věcí, nad kterými nemáme moc. Mám environmentální žal... a to ani nemluvíme o válce... Ale zároveň jsem chodící optimismus a hodně mi v tom pomáhá učení na DAMU. Kontakt se studenty mě nutí přemýšlet o věcech jinak, přít se s nimi, přemýšlet o mladých s mladými. A já z toho čerpám energii i víru, že svět bude v pořádku.

Jan Děkuji za rozhovor.

LENKA VEVERKOVÁ

autorka je dramaturgyně Městských divadel pražských

JAK

Jan Hájek a Nina Horáková na plakátu
k inscenaci *Zničit*

FOTO: PATRIK BORECKÝ

MODERNÍ DIVADLO

PÍŠE SE ROK 2027. FRANCOUZSKOU SPOLEČNOST NA VRCHOLU PREZIDENTSKÉ KAMPAŇE OCHROMÍ KYBERNETICKÉ ÚTOKY A TERORISTICKÉ ČINY. ZÁHADNÍ PACHATELÉ SE SNAŽÍ SMAZAT ROZDÍL MEZI REALITOU A FIKCÍ POMOCÍ POKROČILÝCH DIGITÁLNÍCH NÁSTROJŮ A ÚTOKY NARUŠUJÍ DŮVĚRU SPOLEČNOSTI V INSTITUCE, MÉDIA, POLITIKY I VE VLASTNÍ ÚSUDEK.

Takto nezačíná skutečný rok 2027 ve Francii. Tedy, zatím. Takto začíná poslední román Michela Houellebecqa, francouzského spisovatele, s názvem *Zničit*. Ačkoli se román jako celek věnuje především lidskému vyrovnávání se s nicotou, odehrává se na pozadí politických a společenských událostí tak realistických, až se z toho sevře člověku žaludek. Proč? Protože (ne tolik) fiktivní Francii nezaplavují útoky mířící na budovy nebo silnice, ale na naši mysl; a celá situace je mrazivě povědomá i naší současnosti v Česku i celé Evropě.

V minulosti byly útoky zvenčí ohrožující naši společnost mnohem přímočařejší. Byly viditelné, hmatatelné, měly konkrétního aktéra, který se dal označit za nepřítele. A když jsou jasní nepřítel i útok, je jasná i obrana. V dnešní době se ale dávno před vyhlášením války útočí na naši důvěru v realitu. Demokracie totiž stojí přesně na tom – na důvěře. Kde diktatury stojí na umlčení oponentů a propagandě, že vůdčí osoba či strana jsou nejlepší přesně tam, kde jsou; demokracie stojí na dosahování kompromisu z plurality názorů a na důvěře občanů, že to je ten nejlepší systém, kterého jsme schopni. A právě o důvěru se vede bitva v informačním prostoru. Útočníci si ale neřádají, abyste důvěřovali jim – jen stejně jako Houellebecqovi pachatelé chtějí, abyste přestali důvěřovat všem ostatním.

Útoky v informačním prostoru jsou jako kapky žíraviny. Nezničí integritu systému hned, ale kapku po kapce ho naleptají až do úplného rozpadu. A právě v tom spočívá křehkost dnešních demokratických procesů: nejsou ohrožené jedním velkým útokem, ale miliony malých, téměř neviditelných impulzů, které postupně mění atmosféru, nálady i způsob, jakým si vytváříme názor. Manipulace není tsunami, jež nás smete. Je to jemná změna proudu, kterou necítíme, dokud se neocitneme úplně jinde, než jsme vypluli.

3. ČÍSLO

ZNIČIT
DEMOKRACII

Když se mluví o hybridních hrozbách, často si představíme sofistikované operace tajných služeb. Ve skutečnosti však nejúčinnější zásahy bývají ty nejjednodušší. Emotivní příspěvek o nějakém bezpráví, virální video zobrazující násilí, umělou inteligencí vygenerované deepfake video s pobuřující zprávou – a náš mozek, stvořený pro rychlé úsudky a instinktivní reakce, se chytí jako na suchý zip. Nikdo netuší, zda je jejich autorem troll, AI bot, státní aktér, nebo jen našťvaný soused, a právě v té nepřiznanosti a anonymitě je jejich síla. V tom se dezinformace liší od propagandy. Propaganda chce, aby každý věděl, kdo za ní stojí: nejsilnější a nejlepší vůdce! Dezinformátoři potřebují jen donekonečna mlžit, aby se svou žíravinou uspěli.

Abychom si ten proces ukázali i na konkrétním příkladu, přesuňme se na chvíli do USA. V nedávné době se v souvislosti se zvolením muslimského starosty New Yorku znovu objevila dezinformace o tom, že chce zavést v amerických školách „arabské číslice“. Někteří si vzpomenu, že taková informace kolovala před lety i po českém internetu, v době eskalace migrační krize. Na první pohled zní neškodně, téměř humorně. Arabské číslice jsou totiž nejznámější systém zápisu čísel, který používáme už staletí i my – tedy 0, 1, 2, 3... až 9. Jak jsme si ale popsali, nejde o to, co je pravda. Nejde o to, že tento zápis číslic dokonce pochází z Indie nebo že už je ve školách dávno zavedený. Jde o vyvolání emocí: emoce strachu ze společenské změny (sentiment „naše matematika je nahrazována cizí matematikou“ vede ke strachu z kulturního nahrazení nově příchozími) a emoce vzteku a bezmoci, že se cosi zásadního hýbe, aniž by se nás kdokoli zeptal. Bonusem je samozřejmě útok na školství, tedy na naše děti, k nimž dospělí lidé přirozeně chovají silný ochranný pud. Neškodná legrace o arabských číslicích se v informační

přehlcnosti a v každodenní masáži strachem mění na další prozírající se kapku do důvěry lidí v to, že nejsou v ohrožení.

Nebylo potřeba nikoho přesvědčit, že lež je pravda a že arabské číslice značí invazi jiné kultury. Stačí zasít pochybnost, že pravda může být lež. „No dobrá, arabské číslice už možná používáme, ale těch zpráv je nějak moc na to, aby alespoň část z nich nebyla pravda! Elity nám lžou pořád!“

A v okamžiku, kdy ztratíme jistotu v to, co vidíme, slyšíme nebo čemu věříme, přestává i demokracie stát na pevném základě. Její legitimita totiž nestojí jen na tom, že jsou volby férové – ale na tom, že lidé věří, že férové být mohou. Když tento pocit postupným naleptáním důvěry v realitu zmizí, výsledky voleb sice zůstanou na papíře, ale systém se začne drodit zevnitř. Žádná cizí mocnost pak volby nemusí fyzicky zmanipulovat, zaměnit volební lístky nebo hacknout webové stránky volební komise. Postačí, když přesvědčí část společnosti, že volby zmanipulované být *mohly*.

Útočníci v románu *Zničit* vytvářejí komplikované digitální iluze, ale realita dnešního on-line světa ukazuje, že ani to není nutné. Často stačí pracovat s našimi předsudky, únavou, touhou po jednoduchosti. Hybridní hrozby nestojí na technologické převaze, ale na psychologii davu.

Co s tím? Nabízí se volání po regulaci technologického oligopolu, po přísnější kontrole algoritmů, po ochraně před digitální manipulací. Ale jakmile sáhneme po příliš tvrdých opatřeních, riskujeme, že budeme bránit demokracii způsoby, které demokratické nejsou. Technická opatření jsou proto důležitá, obzvlášť ta vedoucí k větší transparentnosti toho, co a proč vidíme, a k větší moci uživatelů nad vlastním obsahem, než nad ním mají majitelé sociálních sítí; ale sama o sobě nás nespasí. Opravdová odolnost začíná u lidí samotných – u naší schopnosti zdravě pochybovat o mainstreamu i antiestablishmentu,

dívat se na informace v kontextu a nepodlehnout prvnímu impulzu. V tom tichém okamžiku, kdy si položíme jednoduchou otázku: *Proč věřím právě tomuto?*

Nejde ale o to, stát se podezřívavými vůči všemu. Jde o to, zůstat si vědomi, že naše pozornost je cenný zdroj, o který někdo neustále usiluje. A že naše důvěra je ještě cennější. Demokracie je postavena na myšlence, že většina lidí chce jednat v dobré víře – a že pomocí informací, které mají k dispozici, dokážou rozumně rozhodovat o společných věcech. Pokud ale přestaneme věřit tomu, že společné „my“ je vůbec možné, ocitáme se na cestě, která vede k apatii nebo chaosu. A nahrazení demokracie totalitou.

Děsivé tedy není to, že by rok 2027 mohl vypadat jako v Houellebecqově románu. Děsivé je, že podstatnou část té atmosféry už zažíváme dnes. A právě proto má smysl o těchto tématech mluvit – nejen v odborných debatách, ale i na jevišti. Divadlo totiž dokáže ukázat, co se odehrává pod povrchem společnosti, a připomenout, že v době digitálních iluzí jsou nejpevnější kotvou stále ještě lidský vztah a dialog.

MARKÉTA GREGOROVÁ

autorka je poslankyně v Evropském parlamentu

**ZAJÍMÁ VÁS VÍCE?
PŘIJĚTE SE PODÍVAT NA
DIVADELNÍ ADAPTACI
ROMÁNU ZNIČIT
V MĚSTSKÝCH DIVADLECH
PRAŽSKÝCH.**

**PREMIÉRA 24. LEDNA 2026
V DIVADLE KOMEDIE.
REŽIRUJE TOMÁŠ RÁLIŠ.**

LEDEN—ÚNOR 2026

ROKY SHOWEL LEBEC. QEM

Michel Houellebecq

FOTO: STEFÁN BIANKA, WIKIMEDIA COMMONS

→ **MOJE PŘEKLÁDÁNÍ MICHELA HOUELLEBECQA ZAČALO V PAŘÍŽI V LETECH 1998–2000, KDYŽ JSEM TAM BĚHEM STUDIÍ FRANCOUZSKÉ LITERATURY A FILOLOGIE NARAZIL V TISKU NA RECENZI JEHO *ELEMENTÁRNÍCH ČÁSTIC*, JIMIŽ V ROCE 1998 (PO PRVOTINĚ *ROZŠÍŘENÍ BITEVNÍHO POLE*) SKUTEČNĚ ODSTARTOVAL SVOU SLAVNOU KARIÉRU.**

Mé překlady vycházejí systematicky od roku 2011 v Odeonu, jenž převzal tituly, které vyšly nejdříve v nakladatelstvích Mladá fronta a Garamond (z Houellebecqových románů jsem odmítl překládat jediný, a to román *Možnost ostrova*). Zatím poslední autorovou publikací v češtině je v mém překladu esej o H. P. Lovecraftovi s předmluvou Stephena Kinga *H. P. Lovecraft: Proti světu, proti životu*, de facto autorova skutečná prvotina. A asi nejsamostatnější mimopřekládovou práci jsem odvedl na *Esejích*, které jsem sestavil z textů sebraných v různých francouzských výběrech či revuích a z novely *Lanzarote* (jež mi přišla na samostatné vydání příliš krátká), která tematicky načrtává román *Platforma*.

HOUELLEBECQ JAKO PŘEKLADATELSKÁ VÝZVA

V souvislosti s překladatelskými výzvami a „oříšky“, s nimiž jsem se při překládání Houellebecqa setkal, musím říct, že jich po pravdě moc nebylo. Překlad vnímám jako několikanásobné spojené nádoby, které musí být v rovnováze, a vylitím v tomto případě hrozila hlavně nádoba, abych tak řekl, obecně lokalizační: převodu francouzských reálií do českého prostředí tak, aby to netahalo za uši. Uvedu například některá vlastní jména z *Elementárních částic*, kde figurují jako jistý lidský „archetyp“ Homolkovi, které bych už asi nepoužil (protože příliš vychylují nádobu do české strany), a titul *Světoběžníkův průvodce*, s nímž jsem celkem spokojený, ale nevím, zda neměl zůstat *Le Guide du Routard* (přestože ho u nás nikdo nezná).

Jsem zastánce značné formální volnosti, ale za přísných podmínek – jako příklad budiž krátké Brunovy básně opět

z *Elementárních částic*, jež nejsou deskriptivní, a důležitý je zde hlavně naštvaný sarkasmus a rozpoložení hlavního hrdiny, a proto překlad není lexikálně věrný: „*Les taxis, c'est bien des pédés / Ils s'arrêtent pas, on peut crever*“ (s. 137) – „*Taxikáři, to jsou sráči, / nestavějí, je to k pláči*“ (s. 104)¹. V jiných, narativních stylech je ale podobný postup samozřejmě zapovězen.

Vzhledem k autorově charakteristické „odcizené“ emocionalitě jsem se zřejmě nejvíc řídil zásadou (banálně) „nepřekládat víc, než je v originále“. Nezveličovat ironii. Dbát, aby sexuální syrovost, již jsou autorovy romány plné, nezněla nechtěně komicky. Zde snad mohu dát k dobru, že se mě známí občas ptají, jak se mi překládaly explicitní sexuální scény a „co jsem při tom zažíval“. Jistou výzvou tedy jsou – ale spíš v tom smyslu, jak jsem napsal, aby tyto pasáže nezněly trapně.

PROČ ZNIČIT?

Městská divadla pražská teď chystají divadelní adaptaci autorova posledního románu *Zničit*. Tento román vyšel v roce 2022 a český překlad ještě téhož roku. Autor v závěru knihy poněkud tajemně naznačuje, že touto knihou uzavírá svou plodnou kariéru (i když osobně bych si o tom dovolil trochu pochybovat).

Na první pohled pochopitelně zarazí název románu – ve francouzštině *anéantir*, navíc s malým „a“. U Houellebecqa už jsme na podobně úderné názvy poměrně zvyklí: *Platforma*, *Elementární částice*, *Mapa a území*, *Rozšíření bitevního pole*, kde se k údernosti přidává i jistá záměrná neestetičnost (připomínající tvorbu skupin typu *Laibach* nebo hlavně *Rammstein*). Není nic méně pochyb, že zde autor zašel ještě trochu dál. Proč takový titul?

Domnívám se, že z následujících důvodů. Typograficky jde o stylistickou volbu: malé písmeno „a“ symbolizuje neurčitost, nezakotvenost mezi (možná ontologickým) předmětem a podmětem. Sémanticky, což je hlavní, jsou pravděpodobná tato vysvětlení: *anéantir* odkazuje k různým formám destrukce nebo rozpadu: 1. Rozkladu politickému a sociálnímu – kniha se odehrává ve Francii potýkající se s únavou z demokracie, rostoucím institucionálním vakuem, absencí sounáležitosti mezi lidem a jeho zastupiteli a hrozbou technologického terorismu; termín evokuje možnost symbolického nebo skutečného kolapsu systému. 2. Rozkladu intimního – hlavní „hrdina“ Paul Raison (tj. „Rozum“, což podobně jako u jmen ostatních postav může, ale nemusí být významonosné) je konfrontován s nemocí, stárnutím, smrtí a rozklížením své rodiny; „anéantir“ tak popisuje rozpad jednotlivce tváří v tvář fyzickému a psychickému utrpení. 3. Rozkladu jako spirituální zkušenosti – slovo také odkazuje na myšlenku přítomnou v několika Houellebecqových dílech: vymazání sebe sama, konfrontaci s nicotou, ale také možné otevření se určité formě pravdy nebo smíření.

Jak si všimli kritici, Houellebecq chtěl, aby název románu byl „krásný, jednoduchý a vážný“ a fungoval jako slovo-klíč, které

vystihuje celkovou atmosféru knihy, a to jak politickou, tak existenciální; metafyzické zaměření románu, velmi houellebecqovské, na konečnost a úpadek; pocit napětí, kdy čtenář očekává kolaps (osobní, sociální, symbolický), jak na to mohl ostatně být u Houellebecqa zvyklý (to se u něj děje opakovaně, např. v *Mapě a území*, kde vše pokryje vegetace; srovnej i s *Platformou*), který ale paradoxně nepřichází.

Název tedy ohlašuje konec (románu i všeho ostatního): ne apokalypsu, spíše připravuje čtenáře na postupný rozklad – fyzický, emocionální, duchovní –, který se zároveň otevírá něčemu jasnějšímu, smíření a poznání, že láska je možná i tady a teď.

Myslím, že autorovým záměrem při volbě titulu byl i důraz na jistou odcizenost, která začíná už v jazyce. Podivné slovo se jakoby vynořuje z nicoty, abychom mu teprve přiřadili význam.

Název bylo pochopitelně možné překládat různě: kromě *Zničit* se nabízelo „vyhladit“, „vymýtit“; chvilí jsem ovšem uvažoval dokonce o novotvaru *Znicotnět*, s důrazem na metafyzický rozměr slova. To ale nakladatel odmítl (a nezazlívám mu to), přece jen je třeba učinit srozumitelnosti zadosti, zvlášť pokud se jedná o titul knihy.

SMÍŘENÍ NA KONCI CESTY?

Nyní si všimněme toho hlavního, čím se *Zničit* liší od předchozích autorových románů: jde o román smírlivý, jak bývají závěrečné fáze života, s poselstvím, že láska je stále možná i ve vyčerpaném světě plném protivenství. Odpovídá tomu záměrná volba výrazových prostředků.

Houellebecq je samozřejmě trnem v oku mnoha, zejména levicovým kritikům, a jejich názor, že *Zničit* je vlastně sebedojemná maloměstácká „kronika jedné rodiny“, mi nepřipadá scestný. Vedle toho však naštěstí Houellebecq ve svých románech vždy nabízí něco víc. Podívejme se na kostru, která podle mě drží pohromadě právě tento román, a jak se na ni váže jisté významotvorné lexikum.

Od byrokraticky chladného jazyka na začátku se velmi pomalu přesouváme k náznakům lidskosti a blízkosti, které se postupně projevují a rozvíjejí. Román začíná v chladném byrokratickém světě státní správy, v němž paralelně sledujeme kybernetoristickou linku. Vyhaslý slovník vytváří prostředí, kde jsou mezilidské vztahy jakoby redukovány na funkční výměnu informací, jak je to u Houellebecqa typické a silně zejména v jeho románové prvotině. O Houellebecqově plochem, lakonickém stylu toho bylo napsáno mnoho; kdosi poznamenal, že „píše nohama“. To však není samoúčelné. Houellebecqův jazyk je zdánlivě jednoduchý, ale přesně odměřený. Je u něj typická alternace mezi hovorovostí a odborností, jejíž předěl musí být jasně patrný.

Tímto světem si pozvolna začínají klestit cestu láska a cit, zejména s tím, jak se autor postupně zaměřuje na drama Paulovy rodiny. Intimita je zprvu pečlivě dávkována a můžeme to vidět i v tom, jak k sobě opět hledají cestu Paul a jeho žena

Prudence (mimochodem: „Opatrnost“). Jsou zmiňovány části těla, podstatná jména slovesná přibližování a doprovázení. Na povrch vyplývá emoční autenticita.

Ke konci se zase na druhou stranu naplno projevuje Paulova nemoc a i s tím je spojené určité výrazivo: úpadek, ztráta, rozklad, ale i přítomnost, péče, něha, pomalost. Houellebecqův slovník se posouvá ke starostlivosti. Vrací se lidská živočišnost jakoby symbolizující poslední vzmach před nevyhnutelným zánikem. Dochází k jakémusi lexikálnímu oteplení. Konečně přichází závěrečná metafyzická katarze, kde se láska stává poslední pevností proti zmaru a nicotě. Láska ovšem na ničení v životě nestačí – „jen“ mu dává snesitelnou podobu. Celým románem tak prochází (i lexikální) napětí mezi prázdnotou a lidskou přítomností.

HOUELLEBECQOVY DRAMATIZACE

Možná bych mohl něco podotknout i k dramtizací autorových děl obecně. Osobně by mě po pravdě nikdy nenapadlo, že o ně někdo z divadelního prostředí bude mít zájem, a o to je větší mé překvapení, že divadlo Komédie přichází už s třetí dramtizací Houellebecqova textu u nás. Za hlavní roli ve *Veřejných nepřátelích* dokonce dostal Miroslav König cenu Thálie (a já jsem rád, že jsem se na tom mohl snad svou troškou podílet). Nedokážu posoudit, co je pro divadelníky na Houellebecqovi lákavé: možná jen jeho známost, ale pravděpodobněji univerzálnost problémů, které ve svých knihách řeší, případně určité existenciální, situační archetypy. V tomto posledním románu (na rozdíl od kupř. *Serotoninu*, kde se „nic neděje“, a tak zpráva o jeho uvedení na prknech MeetFactory mi přišla až absurdní, než jsem inscenaci viděl) to bude jistě i silné rodinné drama. Na uvedení jeho posledního románu jsem každopádně zvědav a těším se.

ALAN BEGUIVIN
autor je překladatel

1 Číslo stran v tomto textu odkazují na vydání nakladatelství Flammarion (1998) a Garamond (2007).

ZAJÍMÁ VÁS VÍCE?
PŘIJĎTE SE PODÍVAT NA
DIVADELNÍ ADAPTACI
ROMÁNU ZNIČIT
V MĚSTSKÝCH DIVADLECH
PRAŽSKÝCH.

PREMIÉRA 24. LEDNA 2026
V DIVADLE KOMEDIE.
REŽÍRUJE TOMÁŠ RÁLIŠ.

LES INSPIRATIONS FRANÇAISES

JEDNOU ZE ZÁSADNÍCH A NEZPOCHYBNITELNÝCH KVALIT DIVADLA JE ZEJMÉNA V PŘÍPADĚ LITERÁRNÍCH ADAPTACÍ SKUTEČNOST, ŽE DOKÁŽE PŘIVÉST NA SCÉNU KONKRÉTNÍ OSOBY A UVÉST JE DO ROZMANITÝCH SITUACÍ A VZTAHŮ, JEŽ BYCHOM SI JAKO ČTENÁŘI MOHLI POUZE PŘEDSTAVOVAT. UMOŽNÍ NÁM TAK PROŽÍT PŘÍBĚH NAŽIVO A NAHLÉDNOUT HO ČASTO I ZE ZCELA NOVÉ PERSPEKTIVY, ANIŽ BY NÁS PŘITOM OCHUDILO O PATŘIČNÉ EMOCE. INSTANTNÍ ČTENÁŘSKÝ ZÁŽITEK VE FORMĚ DIVADELNÍ PODÍVANÉ JE MNOHA LETY PROVĚŘENÝ A OBLÍBENÝ FENOMÉN JAK U DIVÁKŮ, TAK U JEHO TVŮRČŮ. PŘITOM MOTIVACE K PŘEVEDENÍ LITERÁRNÍCH DĚL PRO POTŘEBY DIVADLA JSOU RŮZNÉ. OD TOUHY PO ZOPAKOVÁNÍ ÚSPĚCHU KNIŽNÍHO BESTSELLERU V DIVADELNÍM PROSTŘEDÍ PŘES POKUS O AKTUALIZACI ČI REINTERPRETACI PO SNAHU O ZPOPULARIZOVÁNÍ DÍLA A OSLOVENÍ TĚCH, KTEŘÍ BY KNIHU SAMI OD SEBE NIKDY NEOTEVŘELI. PESTRÁ PROGRAMOVÁ NABÍDKA MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH OBSAHUJE V SOUČASNÉ DOBĚ HNED NĚKOLIK ADAPTACÍ VÝZNAMNÝCH LITERÁRNÍCH DĚL A DALŠÍ SE PŘIPRAVUJÍ. MY SE TENTOKRÁT ZAMĚŘÍME NA FRANCOUZSKOU LITERATURU, Z NÍŽ REPERTOÁR MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH V POSLEDNÍ DOBĚ ČERPAL NEJČASTĚJI.

Pravidelní návštěvníci našich divadel mají patrně ještě v živé paměti *Knihu nocí* – inscenaci vycházející ze stejnojmenné románové předlohy současné francouzské spisovatelky Sylvie Germainové, jež zaujala na jevišti divadla Rokoko jako vizuálně a hudebně působivý počín ukrajinského režiséra Vlada Troitského. Po její nedávné derniéře se na repertoáru Městských divadel pražských objevilo další scénické zpracování slavné francouzské literární předlohy, když byla v divadle ABC uvedena dramaturgie dvou nejznámějších prázdných Emila Zoly – *Nany* (1880) a *Zabijáka* (1877) v režii Michala Dočekala. Na konci ledna se k ní v divadle Komedie připojí ještě jevištní adaptace nejnovějšího románu Michela Houellebecqa s názvem *Zničit* (2022).

Když se ohlédneme do minulosti, zjistíme, že francouzská literatura byla na scénách Městských divadel pražských zpravidla zastoupena především klasickými tituly. Patrně první krok k jejímu uvedení na zdejších jevištích podnikl někdejší ředitel a současně režisér Ota Ornest, když v roce 1953 zařadil do repertoáru dramaturgie proslulého románu *Evženie Grandetová* francouzského klasika první poloviny 19. století Honoré de Balzaca. Autor adaptace, polský kritik Andrzej Werner, plně ctil původní předlohu, což se promítlo i do Ornestovy

inscenace, v níž shodně jako v románu lakomství otce (Bedřich Vrbský) zničí život krásné dívky (Dana Medřická), stejně jako vypočítavost bratrance (Svatopluk Beneš), do něhož se dívka zamiluje a který ji nakonec proradně zradí.

V divadle Komedie se dočkal hned dvojího uvedení *Miláček*, společensko-kritický román Balzacova pokračovatele Guye de Maupassanta, ostrého kritika francouzské společnosti. Miláčka, respektive chudého mladíka Duroye, jenž dosáhne společenské prestiže pomocí manipulace a svádění vlivných žen, si nejprve zahrál Svatopluk Beneš (divadlo Komedie 1957), v roli jeho mentorky a pozdější zhrzené manželky Madeleine Forestierové vynikla Irena Kačírková. V souvislosti s uvedením této inscenace bychom neměli zapomenout zmínit také výtvarnici Ester Krumbachovou, která v té době úzce spolupracovala s Městskými divadly pražskými, a podílela se tak shodou okolností i na výtvarném řešení programu. V druhém nastudování, jež bylo více společenskou komedií než dramatem podle slavného románu, ztvárnili ústřední dvojici Zdeněk Žák a Simona Stašová (divadlo Ká 1992). Není bez zajímavosti, že autorem této dramaturgie byl Zdeněk Kaloč, jenž udělil souhlas tehdejšímu dramaturgovi divadla Ká Martinu Urbanovi, aby mohl v jeho textu provést změny, a přiblížit ho tak lépe současným okolnostem. Ke změně došlo

například v médiu, jehož prostřednictvím dosáhne hlavní hrdina úspěchu, z novin na televizní obrazovku, avšak navzdory této skutečnosti zůstaly ponechány dobové reálie. Inscenačním záměrem byl jakýsi pokus o „secesní videoklip“, který se bohužel nesetkal s předpokládaným úspěchem. Z téměř tříhodinové inscenačně nesourodé produkce se totiž vytratila satirická kritičnost a zbyla jen čistě zábavná, značně parodizovaná podívaná, jež šla na ruku tehdejší divácké krizi a již zachraňovalo především přirozené komediantství účinkujících (v kritických ohlasech byl často skloňován umělecký výkon Václava Vydry ml. v roli „muže pro všechno“).

Podobně jako *Miláček* dosáhl dvojitého uvedení také Stendhalův román *Červený a černý*, k jehož masové popularizaci značně přispělo filmové zpracování z roku 1954 s Gérardem Philipem v úloze Julienu Sorela. Film se stal doslova módní záležitostí, neboť předlohu redukoval na divácky vděčnou romantickou linku, pro niž navíc nalezl ideálního představitele. Příznivý ohlas filmu přispěl bezpochyby i k uvedení *Červeného a černého* v roce 1960 v Komorním divadle v režii Karla Dostala, jenž též vycházel ze zjednodušující dramaturgie maďarského dramatika Endreho Illése upřednostňujícího romantizující a sentimentální rovinu příběhu. Obdobným směrem se ubírala i dramaturgie Michala Láznovského, jež měla premiéru v divadle ABC v roce 2000. Julienu Sorela v ní pod režijním vedením Milana Schejbala ztvárnil Filip Blažek, výrazná herecká hvězda devadesátých let.

Také legendární zvolání ze *Tří mušketýrů*: „Jeden za všechny, všichni za jednoho...“, zaznělo na jevišti divadla ABC. Stalo se tak poprvé na počátku devadesátých let 20. století. Režisér Miloš Horanský zvolil pro svoji inscenaci jako výchozí text adaptaci Rogera Planchona, jež nebyla dramaturgií v běžném slova smyslu. Šlo více o scénickou koláž, respektive sled klíčových scén vzniklých z herecké improvizace, sloužící k rozpoutání scénické fantazie, humoru a komediantské spontaneity. Zajímavostí je, že slavnostní premiéře předcházela

1

FOTO: KAREL DRBOHLAV / ARCHIV MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH

2

FOTO: KAREL DRBOHLAV / ARCHIV MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH

nápaditá reklamní kampaň, v jejímž průběhu prošel průvod kostýmovaných herců pražskými ulicemi. V horní části Václavského náměstí pod sochou sv. Václava došlo dokonce i na krátkou produkci – královský pár zatančil a mušketýři zašermovali.

K výpravné mušketýrské podívané se dramaturgie divadla ABC ještě vrátila navazujícími tematicky příbuznými tituly (*D'Artagnan a D'Artagnanova dcera*), ale ty se už od původního románu lehce odklonily, neboť vznikly především na základě divácky oblíbených stejnojmenných filmů.

Adaptace významných románových děl nejen francouzské provenience budou také tématem dubnového pořadu *Kroniky Městských divadel pražských*. Filmová historička Marie Barešová se v přednášce nazvané *Velké romány 19. století ve filmu a na divadle aneb Od Anny Kareniny k Janě Eyrové* zamyslí zejména nad tím, co vede tvůrce k přepisům literárních děl pro potřeby divadla a filmu a do jaké míry se tyto transkripce vzdalují původní předloze.

JUSTINA BARGEL KAŠPAROVÁ

autorka je archivářka Městských divadel pražských

3

FOTO: KAREL DRBOHLAV / ARCHIV MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH

4

FOTO: KAREL MEISTER / ARCHIV MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH

5

FOTO: IVO MÍČKAL / ARCHIV MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH

- 1 Honoré de Balzac, Andrzej Werner: *Evženie Grandetová*, Komorní divadlo 1953. Svatopluk Beneš (Karel Grandel) a Dana Medřická (Evženie) na scéně Adolfa Weniga, režie Ota Ornest
- 2 Guy de Maupassant, Evženie a Evžen Drmolovi: *Miláček*, divadlo Komedie 1957. Obálka programu k inscenaci s kresbou od výtvarnice Ester Krumbachové
- 3 Endre Illés, Stendhal: *Červený a černý*, Komorní divadlo 1960. Svatopluk Beneš a Nina Jiráňková jako Julien Sorel a Matylda, režie Karel Dostal
- 4 Guy de Maupassant, Zdeněk Kaloč, Martin Urban: *Miláček*, divadlo Ká 1992. Simona Stašová (Madeleine Forestière) se Zdeňkem Žákem (Georges Duroy), režie Petr Palouš
- 5 Michal Láznovský, Stendhal: *Červený a černý*, divadlo ABC 2000. Filip Blažek (Julien Sorel) a Lenka Krobotová (Matylda de la Mole), režie Milan Schejbal

ODDRÍZNOUT PARTÁKA NA LANĚ. ABYS SÁM PŘEŽIL

SIMON YATES VĚDĚL, ŽE UŽ SE NA TOM SVAHU DÉLE NEUDRŽÍ. KDYŽ UKLOUZNĚ, ON I JEHO SPOLULEZEC NA LANĚ SE ZŘÍTÍ DO HLUBINY. SITUACE PROSTĚ NEMÁ ŘEŠENÍ. VŠÍ SILOU SE ZAPÍRÁ NOHAMA O POSLEDNÍ VÝSTUPEK, CO MU ZBYL. JOEA DOLE POD PŘEVISEM NEVIDÍ, JEN CÍTÍ JEHO TÍHU. ZBÝVAJÍ JIM POSLEDNÍ VTEŘINY ŽIVOTA.

Přátelství na laně. Tato slova pro horolezce neznamenaí jen prázdnou frázi, ale hlubokou a prožitou zkušenost. Dalo by se říct, že je to jeden z důvodů, proč do hor vůbec vyrážejí. Pokud jste připoutaný ke svému spolulezci a navzájem se jistíte při výstupu, musíte mít obrovskou důvěru v jeho dovednosti a schopnosti. Musíte se na něj zcela spolehnout, svěřujete mu život. Přátelství tak získává docela jinou dimenzi.

Siula Grande je krásná hora. Strmá, štíhlá, elegantní. Prudce se zvedá z ledovců peruánského pohoří Cordillera Huayhuash do výšky 6344 metrů. Zblízka je pohled na horu jiný. Skalní žebra, ledové stěny, sněhové hřebeny se zde spojují v kompaktní, technicky náročný celek. Alespoň tedy pro ty, kteří chtějí vylézt na vrchol.

NALEHKO TĚŽKOU STĚNOU

V roce 1985 se o prvovýstup západní stěnou Siula Grande pokusili dva mladí, ale přitom už dostatečně zkušené britští horolezci Joe Simpson (25) a Simon Yates (21), jejichž příběh zpracovává nová inscenace Městských divadel pražských *Dotknout se prázdna*.

Lezecky jde o obtížnou cestu. Západní stěna je dlouhá, strmá a jednolitá, tvořená kombinací tmavé skály, zmrzlého firnu a ledu, bez přirozených míst k odpočinku. Počasí se zde může dramaticky změnit během okamžiku.

Simpson s Yatesem plánovali výstup na lehkou, tzv. alpským stylem. Na rozdíl od himálajských výstupů neplánovali postupně zakládat a zásobovat výškové tábory před vlastním útokem na vrchol. Nezajišťovali cestu fixními lany, nepoužívali kyslík. Vše, co k výstupu potřebovali, si nesli s sebou na zádech. Ve světě dobrodruhů se říká, že co nemáš, to nepotřebuješ. Ve vysokých horách to platit nemusí. Co nenesáš, tě sice nezpomalí, ale může ti nahoře v krizové situaci zatraceně chybět.

Oba horolezci nebyli žádní hazardéři, ale zkušené ambiciózní sportovci, kteří věřili, že jsou schopni dosáhnout vrcholu a bezpečně se vrátit dolů. Tři dny se pracovali na ročníku západní stěnou, bivakovali zavěšení nad propastí, užívali si těžkosti i radosti výstupu. Pak konečně dorazili na vrchol. Ten pocit se ničemu jinému nevyrovná. Všechny obavy a trápení se rozplynou, zbude jen čistá radost. V tu chvíli jste bohové, nejvýše na celém světě, svobodní jako ptáci.

SNĚHOVÁ BOUŘE

Naprostá většina všech tragédií v horách se stane při sestupu. V tom je horolezectví unikátní – k dosažení vrcholu se upínají veškeré touhy, sny, dovednosti i ega horolezců. Tento cíl ale leží teprve na půli cesty. Z vrcholu vás žádná helikoptéra dolů nesnese, musíte po svých. O slovo se hlásí vyčerpání, ztráta pozornosti a motivace a nepředvídatelné změny počasí.

Simpson s Yatesem se rozhodli nesestupovat stejnou cestou, zvolili trasu oklikou přes severní hřeben. To byla jejich první fatální chyba. Na první pohled vypadal plán solidně a logicky, realita severního hřebene ale byla jiná.

Mraky přišly rychle. Sněhová bouře je oslepila a zpomalila. Oba horolezci postupovali po velmi úzkém, větrem navátém okraji

hřebene. Při špatné viditelnosti v bouřce nebylo možné poznat, kde končí pevná zem a začíná nebezpečný sněhový převis.

Noc je zastihla až příliš vysoko. Vybudovali bivaak a snažili se doplnit tekutiny – vyčerpaná těla obou mužů zoufale potřebovala vodu. Přesně v ten moment jim došel plyn ve vařiči. To byla jejich druhá fatální chyba. Dehydratace není v horách jen nepříjemnost, ale multiplikátor chyb. Snižuje výkonnost i schopnost rozhodovat se a komunikovat.

ROZTRŽISTĚNÉ KOLENO

Sněhová bouře během noci ustala, jasné a klidné ráno dodalo oběma novou naději. Věřili, že mají to nejhorší za sebou a do večera budou dole v táboře.

Joe Simpson, který šel první, najednou narazil na kolmou stěnu, která hřeben rozdělávala. Spouštěl se z ledovcového srázu, ale pod cepínem mu povolil led, Joe spadl z výšky několika metrů a zlomil si nohu.

V tu chvíli to ještě nevěděl, ale šlo o tříštivou zlomeninu pravé holenní kosti. Kost se rozpadla na několik fragmentů, které se při dopadu zarazily do kolenního kloubu. Bolest ho úplně ochromila. Když se zkusil postavit, cítil, jak o sebe kosti skřípou.

Simon Yates měl před sebou prakticky nemožný úkol: dostat v mrazu a ve složitém terénu zraněného partáka dolů. Přemýšlel alespoň na okamžik o tom, že by pod záminkou cesty pro pomoc Joea opustil, aby se sám zachránil? Pokud ano, rychle tu myšlenku opustil.

ROZHODNUTÍ

Dohromady měli dvě lana o délce 45 metrů. Spojili je uzlem uprostřed a získali tak 90 metrů. Simon Yates se vždy posadil, zapřel nohama ve sněhu a spouštěl Joea Simpsona o délku lana po svahu dolů. Ten pak počkal, až se k němu Simon dostane, a pokračovali dál. A znova a znova. Joe Simpson se sunul po břiše, každé škubnutí znamenalo šílenou bolest ve zlomené noze. Bylo to nesmírně pomalé a vyčerpávající. Blížila se noc.

V jednu chvíli se Simpson při spouštění dostal přes hranu nečekaného srázu a zůstal viset ve vzduchu nad převisem. Křičel na Yatese, ale ve větru ho nebylo slyšet. Trvalo to nekonečné desítky minut. Yates na svém stanovišti cítil, jak ho tíha pomalu stahuje ze svahu dolů, jak pod ním povoluje sněh. Nevěděl, co se dole přesně děje, netušil, proč je lano pořád zatížené, ale bylo mu jasné, že to dlouho nevydrží a spadnou oba. Nakonec dospěl k rozhodnutí. Buď obětuje svého partáka, nebo zahynou pádem do hlubiny oba. V batohu nahmatal kapesní nůž a lano přerízl.

Sestoupil níž, aby zjistil, co se stalo. Na místě, kam mělo dopadnout Joeovo tělo, uviděl velkou bezednou ledovcovou trhlinu. To je místo, kde Joe našel svůj hrob. Už mu nemůže pomoci.

Když dorazil do tábora, čekal tam jejich kamarád Richard Hawking, který se během výstupu staral o stan. Simon si mohl vymyslet jakoukoli historku, aby svůj čin zatajil – jediný svědek jeho rozhodnutí byl přece mrtvý. On se ale rozhodl říct kamarádovi pravdu. Hlavou se mu pořád dokola honila myšlenka, jak tohle vysvětlí doma – rodičům, přátelům, lezecké komunitě. Už nejspíš tušil, že se z bezvýchodné situace v horách může snadno stát mediální lynč.

Veřejná debata o tragédii na Siula Grande se tehdy opravdu zúžila na jedinou otázku: „Bylo morálně správné přeríznout to lano?“ Jenže vysoko v horách stojí otázka jinak: „Co je ještě záchrana – a co už jen společná smrt?“

PODIVNÝ ZÁPACH

Simpson pád do ledovcové trhliny jako zázrakem přežil. Ocítl se v ledovém labyrintu, s rozlámanou nohou, dehydrovaný a s vědomím, že je úplně sám. Když našel odříznutý konec lana, pochopil, co se stalo. Místo apatie a zlomené vůle ale přišlo soustředění na drobné kroky. Joe Simpson se postupně v trhlíně spouštěl níž a hledal cestu ven, až zahlédl světlo. Prolezl škvírou a vyškřábal se zpět na povrch ledovce.

Pak se plazil sněhem po ledovci, vláčel zraněnou nohu za sebou, každou chvíli hrozil pád do další trhliny zakryté slabou vrstvou sněhu. Později musel překonat rozlehlé pole balvanů – s provizorní dlahou a berlou vstával a znovu padal přes kameny. Řval bolestí.

To už byl na cestě tři dny. Bez jídla a vody. Přidaly se halucinace. V ten moment to vzdal. Schoulil se mezi balvany a čekal na smrt. Přišla jeho poslední noc.

Najednou ucítil podivný zápach. A došlo mu, kde se nachází: ležel v provizorní latríně, kterou se Simonem používali v základním táboře.

Z posledních sil začal do tmy křičet jméno svého partáka.

EPILOG

Pro Simona to byla poslední noc v táboře pod horou Siula Grande. Ráno vyrazí s Richardem na cestu domů.

Nevýrazné a slabé volání nejprve skoro neslyšel, pak usoudil, že se mu jen něco zdálo. Nakonec rozeznal hlas svého kamaráda a vyběhl ze stanu do noci.

FOTO: PATRIK BORECKÝ

Vizuál k inscenaci *Dotknout se prázdna*

Když ho konečně uviděl, připadal mu Joe jako přízrak – extrémně vyčerpaný, vyhublý, špinavý a zraněný, sotva se hýbal. Simon to pořád nedokázal vstřebat, ale bylo to tak. Joe přežil.

Po návratu prodělal Joe Simpson řadu komplikovaných operací. Lékaři mu oznámili, že už nejspíš nikdy nebude chodit, natož lézt. Joe byl ale odhodlaný, že se s názorem lékařů nesmíří. Už po dvou letech rehabilitace se do hor vrátil, za další tři roky dokonce vylezl v Nepálu na ikonickou šestitisícovku Ama Dablam. S horolezectvím přestal až v roce 2009.

Jak událost na Siula Grande poznamenala vztah obou horolezců? „*Máme se rádi, rozumíme si a tím to končí. To, že jsme spolu prožili tuto neuvěřitelně silnou zkušenost, neznamená, že jsme nějak navždy spojeni,*“ řekl Joe Simpson v roce 1997 pro britský deník *The Independent*.

„*Věřím, že budeme vždy přáteli. Když se potkáme, dáme si pár piv a probereme, co jsme zažili za dobu, co jsme se neviděli,*“ doplnil Simon Yates.

Joe Simpson po návratu domů vždy jednoznačně obhajoval Simonovo rozhodnutí odříznout lano. Tvrdí, že by v Yatesově situaci jednal stejně a že spouštění na laně, které pádu předcházelo, bylo tou skutečnou záchranou. Mrzelo ho, jak snadno se přehlédlo vše, co jeho parták před tímto činem udělal pro jeho záchranu. „*Bylo by naprosto nelogické, aby Simon zemřel se mnou. Ve skutečnosti jsme díky jeho rozhodnutí přeríznout lano oba přežili,*“ vysvětlil pro deník *The Independent*.

Přesto už Joe Simpson a Simon Yates nikdy nepodnikli společný horolezecký výstup. Dodnes jsou ale svázáni poutem silnějším, než kdyby se z nich stali nerozluční přátelé. Je to pouto sdílení absolutní důvěry – znáte všechny chyby a nedostatky svého partáka na laně, přesto mu bez váhání svěříte svůj život. A zemřete, pokud udělá chybu. Tohle lano přeríznout nejde.

MAREK KOŽUŠNÍK

autor je šéfredaktor časopisu *Svět outdooru*

RÁDI BYSTE VĚDĚLI VÍC O PŘÍBĚHU JOEA SIMPSONA A SIMONA YATESE? VYRAZE TE NA INSCENACI DOTKNOUT SE PRÁZDNÁ.

PREMIÉRA 28. LEDNA 2026 V ABC. REŽIŽUJE MICHAL MORAVEC.

FOTO: ARCHIV MARKÉTY HANÁKOVÉ

Markéta Hanáková a Ondřej Hájek

WILSI

DVĚ SLOVA. PRO VĚTŠINU LIDÍ NEMAJÍ ŽÁDNOU ZVLÁŠTNÍ VÁHU. PRO DVOJICI HOROLEZCŮ ALE ZNAMENAJÍ VŠECHNO. VE CHVÍLI, KDY ZAZNÍ „JISTÍM – LEZU“, PŘESTÁVÁ EXISTOVAT PROSTOR PRO POCHYBNOSTI. OD TOHO OKAMŽIKU MUSÍ MEZI PARTÁKY PANOvat NAPROSTÁ DŮVĚRA. DRŽÍ TOTIŽ ŽIVOT TOHO DRUHÉHO DOSLOVA VE SVÝCH RUKOU.

Markéta Hanáková s Ondrou Hájkem mají společně vylezených několik ledopádů v Dolomitech, cesty na pískovcové věže v jordánské poušti Vádí Rum, Adršpachu, Křížovém vrchu, něco v Tatrách, na skalách v Jeseníkách a občas spolu trénují na umělé stěně. Markéta se věnuje i výškovému horolezectví. Jako první člověk na světě, co má kardiostimulátor, vylezla bez použití umělého kyslíku do výšky 7219 m. Ondra má vylezenou spoustu cest na českém

i saském písku. V rámci premiéry inscenace Městských divadel pražských *Dotknout se prázdna*, která zpracovává pohnutý příběh horolezců Joea Simpsona a Simona Yatese, přinášíme Markétinu a Ondrovu osobní reflexi toho, v čem je vztah horolezeckých dvojic jedinečný a specifický.

PŘEDSUDKY

Markéta Představy lidí o horolezcích bývají často zkreslené. Mnozí nás považují za blázný, kteří se ničeho nebojí a bezhlavě hazardují se svým životem. U mužů to společnost ještě jakžtakž toleruje. Pokud ale lezení propadne žena, bývá pohled veřejnosti výrazně přísnější. „Vždyť jsou to přece matky! Copak si mohou dovolit riskovat, že se jejich děti stanou sirotky?“ Přijít o otce je stejně bolestné, přesto je žena souzena mnohem přísněji.

PARTÁK

Ondra Máme plán, známe cestu, máme materiál, výstroj, výzbroj i potřebné know-how. To nejzásadnější ale přichází až ve chvíli, kdy do toho jdeme spolu – sladit se s partákem. Jeden z nás může být zrovna v euforii a vidět před sebou další krásný boj ve stěně. Ten druhý ale ve stejném okamžiku může cítit pravý opak. Bolest, nemoc, hlad, strach. Nebo jen tiché tušení, že lézt dál už není dobrý nápad. V běžném vztahu by se možná diskutovalo, argumentovalo, hledaly se kompromisy. V horách to ale funguje jinak. Ti, kteří spolu lezou dlouho, vědí, proč jsou svázáni lanem právě s tím druhým. Vědí, kdy je potřeba skončit, slanit, ochránit jeden druhého, spolknout touhu po vrcholu a převzít část tíhy z beder partáka. Bez toho druhého jsme ztraceni.

MUŽ A ŽENA NA LANĚ

Markéta Když lezeckou dvojici tvoří muž a žena, je fér si přiznat, že jejich fyzické síly nejsou stejné. Žena bývá slabším článkem dvojice (i když existují výjimky, kterým muži v lezení nestačí ani po kotníky). Pro muže to často znamená smířit se s tím, že nepolezou některé cesty tak, jako by je lezli se stejně silnými kamarády. Zároveň má tandem muž–žena své nesporné výhody. Ženy se dokážou vyhecovat k mimořádným výkonům. Nechtějí ukazovat slabiny, fňukat. Naopak. Často vylezou i to, do čeho by se samy od sebe možná ani nepustily. Nebo by možná do toho šly, ale bez tak silné motivace. Ondra Pro mě jsou ženy energii, která říká: „Pojdme do toho. Jen si nejdřív otevřeně řekněme, jestli je to ještě bezpečné.“ A když se situace dostane na hranici, umí nás povzbudit: „Zkus to ještě. Myslíš, že tam vlevo je to horší?“ Stejně jako přítomnost chlapa

Markétě i mně dodává přítomnost ženy odvalu k dalším nejistým krokům. Kdyby tam byl parták–chlapek, možná by pro mě bylo jednodušší říct: „To je blbost, zkus si to sám.“

„TAK TO ŘEKNI“

Markéta Máme za sebou pět délek lezení na pískovcovou věž East Face. Před námi jsou ještě čtyři. Nahoru bychom se možná dostali ještě za světla. Ale co sestup? Cesta dolů není stejná jako výstupová. Čekalo by nás několik set metrů slaňování v neznámém terénu. Nebo se máme radši hned otočit? Nechce se nám to vzdát. Ani jednomu. Zároveň ale oba víme, že za světla dolů bezpečně nesestoupíme. Přesto ani jeden nechce vyslovit větu „balíme to, jdeme dolů“ jako první.

Mlčíme. Rozdělíme si druhou – a poslední – čokoládovou tyčinku, kterou jsme si vzali na celý den. Svačiny jsme podcenili. A dolezeme další délku. Ovšem ta další začíná traverzem. Jde do tuhého. Jakmile se do ní pustíme, návrat ke slaňovací linii už nebude možný. Zbývá to buď dolézt nahoru, nebo bivakovat ve stěně.

Stojíme na malém štandu, zajištění ke skále, a díváme se na sebe. V duchu si říkáme: *Tak to řekni. Řekni, že jdeme dolů.* Ondra Podcenili jsme svačinu. A taky délku cesty. Oba. Lezení je krásné, ale pozdní nástup má své následky. Šlo by to až na vrchol. Oba cítíme, že na to máme. Jsme schopni „splnit“ plán, pohládít ego. Jenže za jakou cenu? Celá noc ve visu ve stěně? Nebo noční slánění neznámým bez vody, jídla, světla a tepla? Se zkracujícím se časem do ranního odjezdu na letiště?

Zamlada by bylo jasno: jde se do toho. S přibývajícím věkem, rozumem a vědomím důsledků se ale do rozhodování promítá i ohled k ostatním – těm dole nebo doma. A ten se nakonec zhmotní do dvou slov: „Jdeme dolů.“

STMÍVÁ SE

Markéta Polské Vysoké Tatry. Kluci mají v plánu mixové lezení obtížnosti M5. Podmínky jsou těžké. Hodně sněhu, hromady prašanu zakrývají výstupovou cestu. Cepíny se musí doslova vyhrabávat ke skále, aby se vůbec mohli zajistit.

Udávané tři až čtyři hodiny výstupu jsou dávno pryč. Nejsou ani v polovině. Den se krátí, noc se pomalu vkrádá do hor. Rozhodnutí musí udělat oba. Zároveň si musí přiznat, kdo na co ještě má – fyzicky i psychicky. Pokud se na pokračování cítí jen jeden, znamená to konec pro oba. Ondra „Jde to pomaleji, než se psalo,“ přemýšlí parták nahlas. „To šero mi vadilo víc než tma. Teď už to horší nebude. Je mi fajn. Dolezeme to?“ Říká v podstatě to samé, co si myslím já: „Jo. Hvězdy, čelovka, pohoda. Jasně, že jdeme dál.“ Jeho klid ve mně vyvolává jistotu, že spolu zvládneme cokoli. Protože to máme nastavené stejně.

OTOČIT SE

Markéta Pomalu stoupám k vrcholu Muhtag Ata (7546 m), bez použití kyslíku. Hranici sedmi tisíc metrů už mám za sebou. Výška je znát, ale cítím se dobře. Jdu pomalu. Odpočítávám dvacet kroků a zastavuji. Pořád dokola. Překračuji 7100, 7200 metrů. Potřebuji pít. Tekutiny jsou ve vysoké nadmořské výšce zásadní. Pomáhají předcházet výškové nemoci, která může vést k otoku plic nebo mozku – a ta se rozvíjí rychle.

Vytahuji termosku, abych se napila. A v tu chvíli ji vidím, jak mi padá a mizí dole ve svahu. Zastaví se mi čas. Za okamžik mi to dojde: *Markétó, tohle je konec. Musíš dolů.* Nahoru zbývá jen tři sta výškových metrů. Jedno já říká: *Jdi, nevzdávej to.* Druhé odpovídá: *A návrat? Několik hodin bez vody?*

Rozhodnu se pokračovat. Stoupám. Míjí mě polská dvojice. Viděli, co se mi stalo. Dávají mi napít ze svého. Jdu dál. Výš. A pak mi to dojde naplno: *Chceš se zabít?*

Vysílačkou informuji partáka, že se musím otočit. Zná moje zdravotní problémy, ví o tom, že mám kardiostimulátor. Nechce mě nechat jít samotnou. Přestože jemu zbývá k vrcholu už jen dvě stě výškových metrů, vrací se se mnou zpátky.

Jeho tekutiny jsme už dávno dopili, v posledním výškovém táboře C3 (6867 m) rychle vaříme vodu ze sněhu, balíme stan a snažíme se sejít až do C2 (6200 m) o šest set výškových metrů níž. Můj zdravotní stav se totiž nedostatkem tekutin zhoršuje. Špatně se mi dýchá. Z posledních sil dojdu do C2. Brzy ráno pokračujeme v sestupu do základního tábora. Bylo to neskutečně těžké rozhodnutí. A především si cením rozhodnutí partáka, že mě nenechal ve štychu, přestože on už byl skutečně velmi blízko.

Diagnóza po sestupu? Voda na plicích. Ze zápalu plic jsem se pak dostávala ještě několik měsíců. A když se mě zeptáte, jestli tohle lezcům stojí za to? Stojí. Šla bych do toho znovu.

ZAJÍMÁ VÁS, JAKÝM PROBLÉMEM A DILEMATUM ČELÍ HOROLEZCI? VYRAZTE NA INSCENACI DOTKNOUT SE PRÁZDNA.

PREMIÉRA 28. LEDNA 2026 V ABC. REŽIRUJE MICHAL MORAVEC.

KDE MÝTY DÝCHAJÍ

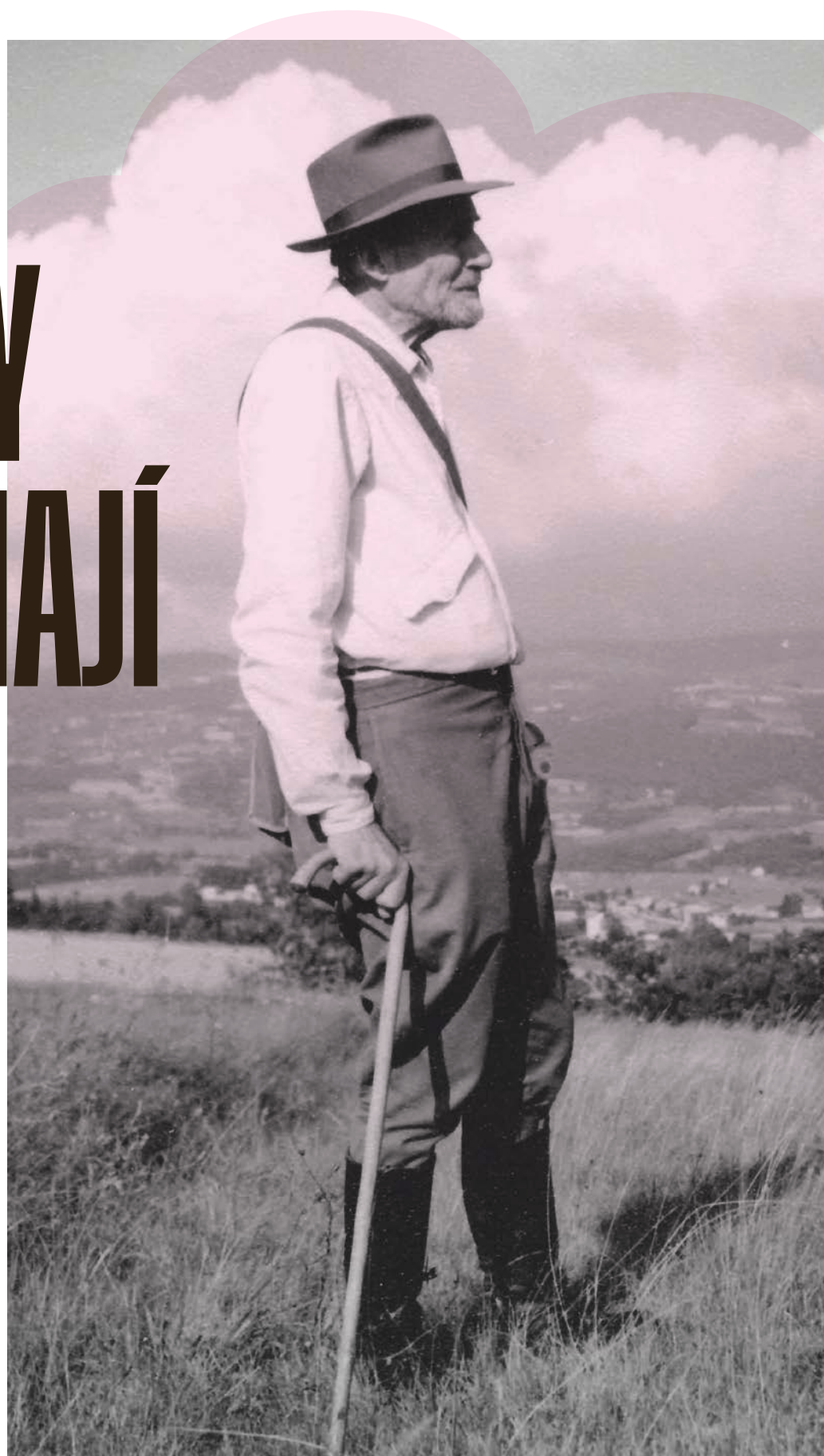

FOTO: ARCHIV RODINY REYNKOVY

MODERNÍ DIVADLO

3. ČÍSLO

PŘÍBĚHY HENRIHO POURRATA A JEHO ODKAZ POPRVÉ NA ČESKÝCH PRKNECH

PŘÍBĚHY HENRIHO POURRATA – TAJEMNÉ, VÝJIMEČNÉ A PŘEKVAPIVĚ BLÍZKÉ NAŠÍ KULTUŘE – DOSTALY NOVOU TVÁŘ V INSCENACI TOHLE SE STALO!. PŘEKLAD JIŘÍHO REYNKA, DRAMATIZACE LUCIE TRMÍKOVÉ A REŽIE JANA NEBESKÉHO PROMĚNILY LIDOVÉ MÝTY STŘEDNÍ FRANCIE V DRAMATICKÝ VÝLET DO SVĚTA, KDE MYSTIKA, HUMOR I BOLEST ŽIJÍ VEDLE SEBE – A KDE STARÉ POVĚSTI MLUVÍ ZNOVU SILNÝM HLASEM.

Životní dráha spisovatele Henriho Pourratta (1887–1959) je pevně spjata s jeho rodným krajem, kopcovitou, šlahounovitou a starobylostí Auvergne ve střední Francii. Jeho otec vedl ambertský obchod, ve kterém hoch spolu s bratry rád poslouchal podivuhodné hovory příchozích. Prarodiče z matčiny strany byli usazeni v Paříži.

Henri přilnul ale hlavně ke svým prarodičům z auvergueského Saint-Amand: Miette a Anne. To ony mu vykládaly staré příběhy, pohádky, zpívaly lidové písně a z jejich strážidelných historek běhal mráz po zádech.

Henri Pourrat v mládí musel zanechat studií lesnictví v Paříži, onemocněl tuberkulózou. Tak byl natrvalo uvázan k Ambertu a k nejbližšímu okolí. Pustil se do jediné práce, na kterou měl sílu: do sbírání lidových příběhů a jejich přepisování, i když se zpočátku trápil nad každou větou. Průpravou mu byla četba. Vedle světových a francouzských starších klasiků, ale i tehdy moderních Paula Claudela nebo Francise Jammese, si oblíbil knížky lidového čtení z 19. století a různé spisky o starodávných pověrách. V době rekonvalescence trávil zprvu čas v zahradě rodiny svého přítele Jeana Angéliho a poté na procházkách po zapadlých vískách i samotách ještě moderní civilizací nedotčeného kraje Auvergne. Zde čerpal z vyprávění venkovanů a poznával zákonitosti přírody. Stal se kronikářem svého mikrosvět.

Jeana Angéliho i mnoho dalších blízkých Pourratovi vzala nejprve první světová válka. S hlubokým smutkem se naučil vyrovnávat jen díky své spisovatelské práci

Závěr příběhu *Mužský v černém*:

„PŘÍBĚH NEŘÍKÁ, CO SE S NIMI STALO. BYL TU, PRAVDA – TEN STRACH. MOŽNÁ, ŽE MU TEN ČLOVĚK I UNIKL, TOMU ČERNĚ OŠACENÉMU S OHNIVÝMI KNOFLÍKY... ALE VĚČNĚ MU UNIKAT NEMOHL. JEDNOU SI TAMTEN VYHLÍDNE PŘÍLEŽITOST, VYHLÍDNE SI JI LÍP NEŽ V TOM VYSOKÉM LESE, NEŽ V NEBLAHÉM STAVENÍ. TEN ČLOVĚK SI HO NĚJAK K SOBĚ MUSIL PUSTIT: NA ZLÉM ÚMYSLU, NA VYŘKNUTÉ KLETBĚ HO TAMTEN CHŇAPL ZA RUKU...

LEDAŽE, SNAD... BYŤ SE BYL ČLOVĚK SEBEHLOUB PROPADL DO TMY, MŮŽE UDĚLAT TO, CO DĚLÁ MEDVĚD NA KONCI ZIMY: OPUSTIT JESKYNI A DÁT SE ZA SLUNCEM. PROTOŽE VYLÉZT SE MŮŽE VŽDYCKY – Z KAŽDÉ HLOUBKY, KAM JSME PADLI, SEBEHLUBŠÍ, SEBEČERNĚJŠÍ, DÁ SE VYLÉZT NA DENNÍ SVĚTLO A ZNOVU ŽÍT. TOHLE NEVĚDÍT, ZOUFALI BYCHOM PŘEDEM. A PRO KAŽDOU POKŘTĚNOU DUŠI PLATÍ, ŽE POKUD DÝCHÁ, POTUD DOUFÁ.“

a odhodlání nenechat se zlomit, i když právě jemu zůstalo navždy oslabené zdraví. Ztrát a složitých období jej čekalo ještě mnoho. Tím spíš jsou na stránkách jeho knih pasáže, které nás i dnes mohou hluboce povznést, kde svébytnou složkou je humor, který alespoň na okamžik dokáže povzbudit. Ve svém literárním díle je Pourrat vždy konkrétní, nejen po stopách jeho velkého románu *Kašpar z hor* (za čtyřdílň celk dostal v roce 1931 cenu Francouzské akademie) se můžeme vydat s dobovou mapou v ruce a i dnes nalezneme mnohá stavení v zachovalé podobě.

Do češtiny již na počátku třicátých let *Kašpara z hor* přeložil spisovatel Jan Čep (jeden díl s pomocí bratra Václava). Kniha se dočkala čtenářského úspěchu a řady reedic. Jan Čep se navíc s Henrim Pourratem osobně spřátelil a poznal i jeho domovský kraj. Jedno z českých vydání je z roku 1969 na cigaretovém papíru. Podařilo se tehdy autora prosadit v nakladatelství Vyšehrad, jinak byl ale nadále mezi zakázanými.

Další přátelství vázalo Pourrata k rodině Bohuslava Reynka a Suzanne Renaudové. Bylo sice jen v dopisech, protože po roce 1948 francouzská básnička již do Francie odjet nemohla, přesto bylo hluboké. Oba synové, Daniel i Jiří, navíc vyrůstali na Pourratových napínavých i vtipných pohádkách a zkazkách. Jeho jméno bývalo v Petrkově přítomné v četbě od třicátých let. A tak není náhodné, že právě Jiří Reynek k Pourratovi později přilnul jako překladatel. Nejprve v osmdesátých letech s drobnými texty pro soukromý tisk. Hned po roce 1989 však vy-

dal své první překlady Pourratových pohádek, na které navázal i *Kašpar z hor*. Jako by se tehdy vymazalo jedno dlouhé bílé místo. Pourrat se stal opět oblíbeným a obdivovaným autorem českých čtenářů, Jiří Reynek mu skvostnými převody snad ještě přidal na poetičnosti a humoru.

Také z hovorů s Jiřím Reynkem v Petrkově v průběhu let vytrysklo nadšení Jana Nebeského a Lucie Trmíkové pro svérázné Pourratovy příběhy, které se v divadelním převedení mění ve vodotrysk radosti, krásného jazyka, ale i v jiskřičky víry a naděje, že to zlé vždycky nakonec prohraje.

LUCIE TUČKOVÁ

vedoucí Česko-francouzského kulturního centra Petrkov, facebook.com/petrkov13

ZAJÍMÁ VÁS TVORBA
HENRIHO POURRATA?
VYRAZTE NA PŘEDSTAVENÍ
TOHLE SE STALO! SPOLKU JEDL.

PREMIÉRA 7. ÚNORA 2026 V ROKU.
REŽÍRUJE JAN NEBESKÝ.

LEDEN—ÚNOR 2026

POKUD NAŠE INSCENACE POMŮŽE ALESPON NĚKOMU V PRAZE UVIDĚT SKUTEČNÉHO ČLOVĚKA – S JEHO BOLESTÍ, SILOU I ZRANITELNOSTÍ –, BUDE TO PRO NÁS NAPLNĚNÍM CÍLE

V RÁMCI ČTVRTÉHO ROČNÍKU FESTIVALU *MĚSÍC UKRAJINY* SE 20. BŘEZNA V DIVADLE KOMEDIE V PRAZE USKUTEČNÍ SVĚTOVÁ PREMIÉRA HRY NATALKY ZARYCKÉ *PŘEKROČIT HRANICE* (ВІЙТИ ЗА МЕЖУ). TATO DIVADELNÍ UDÁLOST BUDE VÝJIMEČNÁ V NĚKOLIKA OHLEDECH: ZA PRVÉ SE JEDNÁ O PRVNÍ HOSTOVÁNÍ UKRAJINSKÉHO DIVADLA, KTERÉ PRACUJE A TVOŘÍ S VÁLEČNÝMI VETERÁNY V ČESKÉ REPUBLICE; ZA DRUHÉ JDE O PRVNÍ FESTIVALOVOU KOPRODUKCI MĚSTSKÝCH DIVADEL PRAŽSKÝCH A ZA TŘETÍ JE TO INSCENACE HRY, KTERÁ NABÍZÍ AUTENTICKÝ POHLED NA VÁLKU A POSTAVENÍ ŽEN V NÍ. PŘINÁŠÍME VÁM ROZHOVOR SE SPOLUZAKLADATELEM A MENTOREM KYJEVSKÉHO DIVADLA VETERÁNŮ A VÝZNAMNÝM UKRAJINSKÝM DRAMATIKEM MAKSYMEM KUROČKINEM, ŘEDITELEM DIVADLA JEVHENEM MALJUKEVYČEM A DIVADELNÍM REŽISÉREM OLEKSANDEM TKAČUKEM.

Kdy a z jakých důvodů vzniklo Divadlo Veteránů? Jak souvisí s vaším dalším projektem – Divadlem Dramatiků?
Jevhen Maljukevych Divadlo Veteránů vzniklo jako odpověď na potřebu ukrajinské společnosti poskytovat naléhavou a komplexní pomoc vojákům vracejícím se z fronty. V současné době je na Ukrajině 1,3 milionu veteránů.¹ Profesionálních psychologů je pro všechny nedostatek. Proto se pomocí nástrojů dramaterapie a narativního psaní snažíme veteránům umožnit prožít svou zkušenost a trauma a proměnit je v tvorbu. Spoluzakladatelé Divadla Dramatiků se stali mentory veteránů. To vše se uskutečnilo zásluhou komunikačního oddělení Velitelství sil územní obrany Ukrajiny (TRO Media). V této jednotce slouží herci, režiséři i komunikační specialisté – téměř všichni mají zkušenost z bojů. Uměleckým šéfem Divadla Veteránů je jeden z nejznámějších ukrajinských režisérů a herců Achtem Seitablajev. Spoluzakladatel Divadla Dramatiků, dramatik a příslušník TRO Media Maksym Kuročkin vytvořil experimentální vzdělávací kurz pro veterány a nyní je uměleckým vedoucím vzdělávacího programu

divadla. Za 1,5 roku jsme v Kyjevě vychovali dva ročníky veteránských dramatiků. Třetí plánujeme v roce 2026 a chceme otevřít i několik poboček v dalších ukrajinských městech.

Co všechno s sebou nese potřeba psát o válce? Co je motivací veteránů-dramatiků?

Maksym Kuročkin Tým Divadla Veteránů se inspirovat vědomou potřebou pravdivého a umělecky přesvědčivého popisu událostí rusko-ukrajinské války. Ukrajinská dramatika byla po staletí pod tlakem: od zákazu profesionálních ukrajinských divadel přes omezení témat na „lehké“ či etnografické vesnické náměty až po přímé represe a vraždy ze strany sovětské moci. I v posledních letech existence SSSR podléhala ukrajinská dramatika cenzuře. Musíme také přiznat, že sovětská setrvačnost znevažování divadla v ukrajinštině přetrvávala ještě nějakou dobu po získání nezávislosti; divadla se téměř přestala věnovat současným dramatikům nebo se zaměřila na zábavní repertoár. Dnes se situace začíná měnit, ale k opravdovému rozkvětu má stále daleko.

Divadlo Veteránů zahrnuje široké spektrum performativních a terapeutických praxí. Na které kladete největší důraz?

JM Základem celého projektu jsou vzdělávací programy v dramaticce, kde učíme veterány psát hry, pracovat s osobní zkušeností a rozvíjet vlastní hlas. Profesionální režiséři a herci pak vytvářejí inscenace podle textů veteránů. Po každém představení je povinná debata s publikem – potřebujeme a vyžadujeme zpětnou vazbu. Každý ročník kurzu psaní uzavíráme Festivalem prvních her pro široké publikum. Festivaly proběhly dvakrát v Kyjevě a také v Sumách, Poltavě, Dnipru, Záporoží, Charkově a Lvově. Prostřednictvím umění napomáháme socializaci veteránů. Na repertoáru máme představení, ve kterých vystupují veteráni jako herci, například inscenaci *Eneida*.

Jaké aktivity a projekty jste v Divadle Veteránů již realizovali?

JM Dosud náš program absolvovaly dvě skupiny veteránů-dramatiků a realizovali jsme dva Festivaly prvních her. V repertoáru

FOTO: ARCHIV DIVADLA VETERÁNŮ

Divadla Veteránů jsou tři inscenace: *Vojenská máma* Aliny Sarnacké v režii Oleksandra Tkačuka, *I v hoři, i v radosti* Maksyma Devizorova v režii Oleksa Hladuševského a *Balanc* Aliny Sarnacké v režii Mykyty Poljakova. Máme také hudebně-pohybovou inscenaci *Eneida* pro veterány s amputacemi a poraněními pohybového aparátu, která vznikla pod uměleckým vedením Achtema Seitablajeva a v režii Olhy Semjoškinové. Kromě inscenace *Překročit hranice* pracujeme v této sezoně na dalších třech titulech.

Vaši absolventi a jejich hry jsou úspěšné i v jiných divadlech a soutěžích...

MK Ano. Hry napsané v rámci našich kurzů vyhrály nebo byly mezi finalisty Týdne aktuální hry. V posledním ročníku této nejvýznamnější ukrajinské dramatické soutěže zvítězila právě hra Natalky Zarycké. Silný ohlas a velký úspěch mají také texty Aliny Sarnacké. Obrovskou radost máme z posledního úspěchu naší inscenace Sarnacké *Vojenské mámy* – stala se nejlepší v kategorii inscenací odrážejících události rusko-ukrajinské války národní divadelní ceny GRA 2025.

V současnosti společně připravujeme koprodukční projekt, s nímž vystoupíte na mezinárodní scéně. Jaká jsou vaše očekávání? Co byste chtěli sdělit či předat festivalovému publiku a českým divákům?

MK Při přípravě této inscenace pro mezinárodní uvedení očekáváme jediné: aby divák začal vnímat ukrajinskou válku nikoli skrze novinové titulky, ale skrze člověka. Text Natalky Zarycké je velmi poctivý a neuhlašený. Ukazuje zkušenost ukrajinské ženy. A chceme, aby přes tuto zkušenost český divák uviděl ne heroizaci, ale realitu. A přestože je téma těžké, paradoxně je to inscenace o lásce – o té, která přetrvává ne proto, že je to snadné, ale proto, že jinak to nejde; o lásce, která se učí žít vedle bolesti a nedovolí člověku zmizet v temnotě.

JM Upřímně nás těší, že tuto inscenaci vytváříme s vaším divadlem v Praze – a zvláště, že světová premiéra proběhne právě zde. Je to příležitost nejen představit naši práci širšímu publiku, ale také vybudovat most mezi kulturními komunitami, které dnes více než kdy dřív potřebují porozumění a solidaritu. Jsme vděční, že Praha je místem, které tento příběh přijímá s otevřeností a respektem. Oleksandr Tkačuk Naše očekávání se vážou především k dialogu. Chceme českým divákům přivést pravdivý, neuhlašený příběh ukrajinské ženy, která bojuje nejen s následky války, ale i s traumaty, jež ji provázejí celý život. Jsou v něm zkušenost zajeť, odpovědnost, únava, láska i vnitřní zápas. Pokud naše inscenace pomůže alespoň někomu v Praze uvidět skutečného člověka – s jeho bolestí, silou i zranitelností –, bude to pro nás naplněním cíle.

Na které významové či poetické vrstvy chcete ještě upozornit?

OT Hlavní je pro nás korektně předat text Natalky, na němž dlouho a intenzivně pracovala. Je v něm mnoho nepohodlného, možná i pro ukrajinského diváka. Ale naše jediná spolehlivá strategie vítězství je přinášet světu pravdu o odporu Ukrajinců a Ukrajinek. Fašistické agresí Ruska čelí obyčejní lidé, kteří se většinou nikdy neviděli v roli vojáků. Proto je hlavním úkolem režiséra zprostředkovat jejich bezpodmínečné rozhodnutí bránit se. To je na této hře snad nejcennější. Je to především příběh o *ženské síle a víře*. Nikoli feministická agitka – spíše nekompromisní, nevyumělkovaná realita ruské invaze. Je to realita, kterou žijí stovky tisíc ukrajinských žen, jejichž muži jsou na frontě, nezvěstní, v zajetí či padli. Jak si v tom zachovat zdravý rozum, jak zesílit, kde vzít odvahu udělat víc, překročit hranici, aby člověk přežil a aby se zachránil.

V textech veteránů se často objevuje humor – černý, ironický, někdy až sarkastický. Je to charakteristický rys, nebo u vás vznikají texty různých poetik a žánrů?

MK Humor se v textech veteránů skutečně objevuje často – nikoli proto, že bychom vědomě podporovali určitý styl. Je to spíše přirozený způsob, jak přežít příliš těžkou zkušenost; způsob, jak o ní mluvit jinak než přímo a doslovně. Černý, ostrý, někdy sarkastický humor je jedním z jazyků, jímž se člověk

vrací k sobě po traumatu. Není to technika ani žánr, ale instinkt sebezáchovy. Divadlo Veteránů nemá programový styl. Vznikají u nás texty velmi různé poetiky a struktury: tvrdé dokumentární příběhy, lyrická, téměř poetická monodramata, texty založené na jemné psychologii či na každodennosti. Každý veterán má svůj vlastní „tón“ – a my jej nepřizpůsobujeme jednotnému formátu. Pokud se tedy humor stává viditelným rysem, je to jen proto, že organicky vyrůstá z válečné zkušenosti. Žánr neurčuje program divadla, ale člověk, který promlouvá.

Působíte a tvoříte v podmínkách probíhající války. Jak se vám v této realitě daří fungovat? Co vám dává sílu pokračovat?

MK Ze strany Ruska má tato válka genocidní charakter. Dobře si uvědomujeme, že v případě porážky by byla Ukrajina plně rusifikována, kreativní, intelektuální a morální elita ukrajinského národa fyzicky zlikvidována a rozvoj ukrajinského myšlení a kultury by byl zcela nemožný. Svého protivníka jsme poznali dost dobře na to, abychom neměli žádné iluze – nemáme jinou možnost než pokračovat v boji za všech okolností. Jakákoli dohoda je Ruskem vnímána ne jako vzájemný kompromis, ale jako pokračování války jinými prostředky. Pokud se Rusku podaří vyhnout vojenské porážce a rozpadu, bude nadále usilovat o dobytí, tj. zničení Ukrajiny i ukrajinského národa. Takže nemáme na výběr. A to je samo o sobě dostatečná motivace.

ROMANA ŠTORKOVÁ MALITI

autorka je lektorka dramaturgie MDP a dramaturgyně festivalu Měsíc Ukrajiny

¹ Dle ředitele Rozvojového programu OSN Aukeho Lootsmy se odhaduje, že po válce počet válečných veteránů na Ukrajině naroste na 5–6 milionů. Dostupné [on-line] na: <https://unric.org/en/ukraine/mine-clearance-energy-reconstruction-veterans-what-undp-is-doing-on-the-ground> [cit. 22. 12. 2025].

MĚSÍC UKRAJINY
NÁVRAT NA KRYM

4. BŘEZNA 2026 V 19.30
FOYER DIVADLA
KOMEDIE

KRYM OČIMA
MUSTAFY
DŽEMILEVA

→ MĚSTSKÁ DIVADLA PRAŽSKÁ VÁS
ZVOU 4. BŘEZNA 2026 DO FOYER
DIVADLA KOMEDIE NA VÝJIMEČNÝ
VEČER V RÁMCI MĚSÍCE UKRAJINY
– KULTURNÍHO PROJEKTU, KTERÝ
CELÝ BŘEZEN PŘIPOMÍNÁ BOHATSTVÍ
UKRAJINSKÉ KULTURY, HISTORII
A SOUČASNÉ DĚNÍ V ZEMI, JEŽ SE UŽ
ROKY BRÁNÍ ÚTOKŮM A OKUPACÍM.

Knihu k vydání
připravilo
nakladatelství
Větrné mlýny
a stále na ni
sbírá finanční
prostředky.

KRYMSKOTATARSKÁ
KUCHYNĚ

- INGREDIENCE
- 500 g mouky
 - 200 g přepuštěného másla
 - vejce
 - soda nebo prášek do pečiva
 - sůl podle chuti
 - tuk na vytření formy

V rámci večera s názvem *Návrat na Krym* se uskuteční scénický rozhovor režiséra Břetislava Rychlíka s legendou nenásilného odporu krymských Tatarů Mustafou Džemilevem v podání Ivany Uhlířové. Příběh Mustafy Džemileva je příběhem odvahy a vytrvalosti – od sovětské deportace jeho národa přes vězení a politické boje až po jeho současnou roli ochránce

práv krymských Tatarů po ruské okupaci Krymu. Večer nabízí jedinečnou možnost „navštívit“ svobodný Krym, poznat jeho nezdolný národ a ochutnat autentickou krymskotatarskou kuchyni. Pod pokličku můžete nahlédnout už teď – přiložená ukázka z knihy *Krymskotatarská kuchyně* Oleny Soboljevy vám přiblíží tradiční pokrmy krymských Tatarů. Dobrou chuť!

Kchalakchaj

KCHALAKCHAJ / QALAQAY

Kchalakchaj se tradičně pekl u příležitosti jarních svátků *Chydyrlez* (v stepních oblastech Krymu se svátku říká *Tepreš*), který se slavil 6. května. Shoduje se se dnem sv. Jiří, který slaví křesťané.

Všechny obřady, které jsou s ním spojené, se zaměřují na bohatou úrodu a dostatek. Před svátkem rodiny uklízely své přibytky, bílily stěny, připravovaly slavnostní pokrmy.

Hlavní oslava se většinou odehrávala na louce poblíž vsi, případně u vesnické mešity či hřbitova. Někteří lidé v tento den navštěvovali muslimské svatyně *azizi*.

Pro mládež tento svátek znamenal hlavně setkávání, tancování a zpívání národních písní. Každý s sebou něco přinesl a komunita pořádala něco jako pikniky. Na louce stávaly při této příležitosti houpačky (*salindžakch*).

Na tento den se předem pekly bochníky *kchalakchaj* a pak se válely po obilném poli nebo se kutálely z kopečka.

Tímto způsobem se odhadovalo, jaká bude ten rok sklizeň: pokud *kchalakchaj* padal na zem, bylo to znamení, že úroda bude bídna; jestliže padl na líc, bude bohatá.

Ve vesnici Fotisala v Bachčisarajské oblasti dívky podobným způsobem hádaly svoji budoucnost a svého ženicha. *Kchalakchaje* balily do vlastnoručně vyšívaných šátků a pak je nechávaly skutálet z kopečka. Věřilo se, že který mládenec kchalakchaj chytne, ten bude dívčiným snoubencem.

Aby se to nepopletlo, děvčata se mezi sebou domlouvala, která zvolí kterou barvu látky a výšivku. Chlapci pak čekali na úpatí kopce.

Kchalakchaj se pekl i na jiné svátky, ve stepních oblastech také na svatbu.

PŘÍPRAVA

-

Nejprve v hrnci rozežřejeme máslo.
-

Smícháme mouku a máslo, vejce, jedlou sodu a sůl. Vypracujeme tuhé těsto.
-

Kulatou formu vytřeme tukem rozložíme do ní těsto. Nožem vytvoříme ozdobnou mřížku.
-

Při 180 °C pečeme zhruba 40 minut.

V CHARKOVĚ SE DÁVKUJE UMĚNÍ PŘÍMO DO ŽIL

Sedím v Charkově u studeného radiátoru, na nohy mi teplomet fouká horký vzduch a píšu. Nohy mě pálí, stůl, papír i inkoust jsou chladné. Teplota v našem bytě v centru města je zhruba osmnáct stupňů. Na mě je to málo. Přesto bych neměnila. Jsem tam, kde mám být. Ve městě, které se mi nelíbí, ale mám ho pod kůží, jehož stepní prach se mi usadil v plicích, kde se pořád ještě bojím, že mě právě teď nebo zítra rozerve výbuch dronu/bomby/rakety...

Jsem tady, protože jsem se zamilovala do hrdého Charkovana, který ani na vteřinu nepomyslel na útěk před válkou. Naopak – každou minutu žití se snaží proměnit v umění. Aby lidé přežili, měli naději, cítili, dýchali, žili, mohli zjistit, kdo jsou. A proč jsou. Umění tady funguje jako životodárná infuze umírajícímu. Přímo do žil, není čas na konzervativní postupy.

Charkov je jeho město. Teď i moje. Žiji tady rok a půl. Tohle je moje druhá válečná zima na dohled fronty. Píšu tady román, na který už český vydavatel čeká. Můj partner, charkovský výtvarný umělec Kostiantyn Zorkin, dokončuje o několik kilometrů dál ve svém sklepním ateliéru poslední artefakty pro nové představení ve lvovském Akademickém divadle dramatu Lesji Ukrajinky. Díla na svou výstavu, která za tři dny

FOTO: ARCHIV AUTORKY

začíná v Kyjevě, již odeslal Novou poštou. Zorkin je nejen kultovním ukrajinským výtvarníkem, ale momentálně oficiálně i nejlepším ukrajinským scénografem a za pár dní už snad budeme ve Lvově na premiéře představení velmi volně inspirovaném Danteho *Božskou komedií*.

Tři dny. Týden. Maximálně dva. To je časový rámec, ve kterém jsem se musela naučit myslet. I to je velmi smělé. Nikdy večer nevíme, jestli se ráno probudíme.

Sedím u svého pracovního stolu v Charkově a jsem vděčná, že mohu na vlastní oči vidět každý den, jak naprosto kruciólní je umění pro lidské duše a srdce. Pro přežití. Lidé (od dětí přes vojáky po důchodce a zahraniční filozofy z Oxfordu) tady v Charkově hltají umění jako živou vodu. Dotýkají se ho, lapají slova, pláčou, křičí, objímají se, smějí, tančují a zpívají. Jsou. Dýchají a snaží se poslepovat svá rozbitá srdce. Umění se tady zvedá ze dna beznaděje a zoufalství, nepopsatelné bolesti a ztrát. Nelze to popírat. Bez současného ukrajinského umění nebude žádná ukrajinská identita. Nám v mírových zemích tohle zásadní spojení nedochází. Jako si ho neuvědomovali Ukrajinci, dokud na ně nezaútočily ruské hordy.

Adéla Knapová a Kostiantyn Zorkin

Je mi zima a od horkého vzduchu mě pálí nohy. Po posledním ruském vzdušném nočním útoku (Stém? Tisícím? Nikdo to nepočítá.) opět nejde topení a neteče voda. Ale funguje elektrická síť. Což je zázrak. Protože je zima. Mním roční období. Je taky další vzdušný poplach. Právě teď na nás letí další roj útočných ruských dronů. Ruští teroristé napadli Ukrajinu, aby ji zničili, vymazali její kulturu, jazyk, historii, vykradli ji, porobili si lid a povraždili všechny, kteří nejsou ochotni přijmout totalitní ruskou diktaturu. Už zase. Rusko se o to pokouší dlouhá staletí a Ukrajinci stále vzdorují, jejich krev zaplavuje černozem. I právě teď, jen kousek ode mne. Je nesnesitelné na to myslet. Nemožné si to neuvědomovat. Hluboká bolest a smutek se míchají v všeobjímající láskou.

Jestli se v únoru uvidíme v Praze na otevření festivalu *Měsíc Ukrajiny*, budete vědět, že jsme s Kostiantynem přežili další válečnou zimu v Charkově.

ADÉLA KNAPOVÁ
autorka je spisovatelka a novinářka

Sledujte nás kdykoliv i online.
Na Dramox.cz

Představení MDP na Dramox.cz:

Charleyova teta / Kanibalky: Soumrak starců / Kanibalky: Soumrak samců / Romeo a Julie / Revizor / Elefantazie / Dr. Johann Faust, Praha II, Karlovo nám. 40 / A osel na něj funěl / Čapek / Želary / Hotel Good Luck

DRAMOX

**ROYAL
BALLET &
OPERA**

Předplatné Královské opery

Zvýhodněné abonmá na druhou část sezóny
2025/2026 v kině Lucerna.
Těšit se můžete na tři výjimečné operní tituly:

22. února
La traviata | Giuseppe Verdi
10. května
Siegfried | Richard Wagner
7. června
Kouzelná flétna | Wolfgang Amadeus Mozart

Zakoupíte na pokladně kina nebo
na www.kinolucerna.cz/RBO

KINO
LUCERNA

bnt attorneys
in CEE

close. straight. forward.

» Všem našim
partnerům jsme
oporou za každé
situace. «

www.bnt.eu

Partnerem MDP jsme již od roku 2011.

KAFE NA BENZINCE A PRÁCE, KTERÁ DÁVÁ SMYSL:

JAK FUNGUJE KORIDOR UA NA JIHU UKRAJINY

BUDÍK ZVONÍ O PŮL OSMÉ. SNÍDANĚ NEBUDE, STEJNĚ JAKO VĚTŠINU DNÍ. „VYČISTÍM SI ZUBY, SEDNEME DO AUTA A JEDEME,“ POPISUJE JEDNO Z TYPICKÝCH RÁN V MYKOLAJIVU DOBROVOLNICE KORIDORU UA ADÉLA PAFKOVÁ. JEDINÉ, CO SE OPROTI ČESKU LIŠÍ, JE DROBNÝ DETAIL: KRÁTKÁ KONTROLA, JESTLI SE V NOCI NĚCO NESTALO A JESTLI BĚŽÍ ELEKTRÍNA. „PRVNÍ MYŠLENKA PO PROBUZENÍ JE, ŽE DOUFÁM, ŽE MI NIKDO NEBUDE VOLAT PŘED DEVÁTOU,“ DODÁVÁ S ÚSMĚVEM ADÉLA. JINAK JE TO VLASTNĚ OBYČEJNÝ PRACOVNÍ DEN. KANCELÁŘ, DEČKA PŘES KOLENA, PRÁCE DO PĚTI, NĚKDY DO ŠESTI I DO SEDMI HODIN. JEN ZA OKNY MĚSTA, KTERÉ SE UŽ TŘETÍM ROKEM BRÁNÍ RUSKÝM ÚTOKŮM. **KORIDOR UA** JE ČESKÁ ORGANIZACE, KTERÁ PŮSOBÍ NA JIHU UKRAJINY – PŘEDEVŠÍM V ODĚSE A MYKOLAJIVU –, A JEJÍ LIDÉ BY SE PRAVDĚPODOBNĚ SAMI NEOZNAČILI ZA HRDINY. SPÍŠ ZA TY, KTERÍ SE „NĚJAK NÁHODOU“ OCITLI NA SPRÁVNÉM MÍSTĚ.

DO KORIDORU JSME SE DOSTALI NÁHODOU

„Kdo jsme a jak jsme se dostali do Koridoru? Byla to shoda okolností,“ říká bez váhání Áda, dnes koordinátorka organizace na Ukrajině. Když 24. února 2022 začala plnohodnotná invaze, byla studentka, měla volno a jedno telefonní číslo na někoho na hranicích. To stačilo. „Tam jsem se potkala s lidmi, ze kterých se pak stal Koridor. Od té doby jsem se toho nepustila.“

Petr Krčál, další koordinátor Koridoru UA, má jiný příběh, ale podobný výsledek. Před válkou pracoval čtyři a půl roku v bance. „Měl jsem za to moc peněz a nevěděl jsem, co s nima,“ glosuje dnes s lehkou ironií. Dobrovolnictví začalo jedním večerem na festivalu *Žižkovská noc*, kde vybíral peníze a mluvil s lidmi o Ukrajině. Pak následovala pomoc ve skladu, pak kamiony. A pak rozhodnutí skončit v bance a přijet na Ukrajinu. „Měl to být měsíc nebo dva. Už je to rok a půl.“

Ani jeden z nich původně neplánoval humanitární kariéru. O to víc jejich práce vypovídá o tom, jak Koridor UA funguje: bez velkých slov, zato s dlouhodobým nasazením.

RŮZNÉ DNY A HODNĚ PRÁCE

Koridor UA dnes zajišťuje několik klíčových typů pomoci. Opravy střech po zásazích drony a raketami, dovoz protidronových sítí, distribuci humanitární a zdravotnické pomoci – často do míst, kam se už nikomu jinému jezdit nechce.

„Máme tři typická rána,“ vysvětluje Áda. „Čtyři dny v týdnu kancelář. Jednou týdně sklad, kdy se potkáme se všemi dobrovolníky. A pak dny, kdy je distribuce...“ Ty začínají brzy, kontrolou vybavení a bezpečnostních pomůcek. „Na benzince si dáš kafe a párek v rohlíku. To je takovej rituál.“

Distribuce často míří do chersonské oblasti. Právě tam Koridor UA pravidelně vozí zdravotnický materiál a hygienické vybavení do nemocnic. „Nemocnice jsou obehnané sítěma, pytle s pískem kolem oken, spodní patra v provozu, horní zabedněná,“ popisuje Petr. „V jedné nám ukazovali místo, odkud týden předtím tahali pacienty po zásahu dronem.“

Vybavení je často zastaralé, někdy až absurdně. „Jedno lehátko vypadalo, že pamatuje Karla IV,“ směje se Petr. Přesto tamní personál pracuje s obdivuhodným nasazením. „Ti lidé tam nejsou proto, že by měli ideální podmínky. Jsou tam proto, že je někdo potřebuje.“

PROTIDRONOVÉ SÍTĚ:

JEDNODUCHÉ ŘEŠENÍ S JASNÝM DOPADEM

Jedním z projektů, který se Koridoru UA podařilo rozvinout, jsou protidronové sítě. „Mně se ten projekt líbí, protože je strašně jednoduchý na pochopení,“ říká Áda. „A dopad je tam jasnej.“

Koridor UA se po spolupráci se svými partnery v zahraničí domluvil na převozu starých rybářských sítí z Nizozemska, kde jich je obrovské množství, na Ukrajinu. Do této chvíle dovezl na jih země již osm plných kamionů, z nichž každý jeden kamion ochrání před útoky dronů až 25 kilometrů silnic. Sítě také chrání nemocnice, sklady i další civilní objekty před útoky bezpilotních letounů. Nezastaví všechno, ale snižují riziko – a v prostředí, kde je každé snížení rizika cítit, to má zásadní význam.

NEVIDITELNÁ PRÁCE,

KTERÁ BERE NEJVÍC ENERGIE

Romantická představa humanitární práce se často rozpadá u e-mailu. „Nejvíc vyčerpávající není distribuce,“ říká Áda. „Nejvíce vyčerpávající je e-mailování a cally.“ Koordinace desítek až stovek lidí, administrativa, plánování, přesouvání informací. „Komunikuju se sto padesáti lidma. Každý něco chce.“

Oba mají velký respekt k dobrovolníkům v Česku. „Mají full-time práci a po večerech jedou sklad nebo tvoří PR,“ říká Áda. „A nemají ten nabíjecí kontakt s terénem. To může být paradoxně ještě těžší.“

POMOC NENÍ ODPADKOVÝ KOŠ

Jedno z témat, které se v rozhovorech opakuje, je kvalita pomoci. „Humanitárka není místo, kam se vyhazuje odpad,“ říká Petr otevřeně. Prošlé léky, špinavé oblečení, nepoužitelný materiál – to všechno organizace musí často řešit. „Někdy lidé pošlou věci, které by sami nikomu nedali.“

Áda k tomu dodává: „Pomoc druhým nemůže být bezmyšlenkovitá. Druhý v nouzi si zaslouží to nejlepší, co máme, ne to, co nám doma překáží.“

BOJÍTE SE?

Strach? „Spíš opatrnost,“ říkají oba. Zajímavý paradox: větší strach mají často z dálky než z místa, kde skutečně jsou. A aby bylo možné zůstat dlouhodobě, je nutné žít normální život. „Po práci jdeme na pivo, do kina, na procházku,“ říká Áda. „Jinak by to nešlo.“

MILAN VOTÝPKA

autor je sociální antropolog a humanitární pracovník

„MNĚ SE TEN PROJEKT
LÍBÍ, PROTOŽE JE
STRAŠNĚ JEDNODUCHÝ
NA POCHOPENÍ.“
„MĚL TO BÝT
MĚSÍC NEBO DVA.
UŽ JE TO
ROK A PŮL.“
„MÁME TŘI
TYPICKÁ RÁNA.“
„NA BENZINCE
SI DÁŠ KAFE A PÁREK
V ROHLÍKU.
TO JE TAKOVEJ RITUÁL.“

FOTO: ARCHIV KORIDORU UA

KORIDOR UA

KORIDOR UA JE ČESKÁ HUMANITÁRNÍ ORGANIZACE, KTERÁ VZNIKLA SPONTÁNNĚ PO ZAČÁTKU RUSKÉ INVAZE NA UKRAJINU V ÚNORU 2022. Z PŮVODNÍ IMPROVIZOVANÉ POMOCI NA HRANICÍCH SE POSTUPNĚ STAL FUNGUJÍCÍ SYSTÉM S VLASTNÍMI SKLADY V ČESKU A STÁLOU PŘÍTOMNOSTÍ PŘÍMO NA UKRAJINĚ. ORGANIZACE DNES PŮSOBÍ ZEJMÉNA NA JIHU ZEMĚ, V ODĚSE A MYKOLAJIVU, ODKUD KOORDINUJE OPRAVY DOMŮ PO ZÁSAZÍCH, DOVOZ PROTIDRONOVÝCH SÍTÍ A DISTRIBUCI HUMANITÁRNÍ A ZDRAVOTNICKÉ POMOCI DO OBLASTÍ BLÍŽÍ FRONTY, VČETNĚ CHERSONSKÉ OBLASTI. KORIDOR UA STOJÍ NA PRÁCI DOBROVOLNÍKŮ – ČÁST Z NICH PŮSOBÍ DLOUHODOBĚ V TERÉNU, DALŠÍ ZAJIŠŤUJE LOGISTIKU, SKLADY A FUNDRAISING Z ČESKA. NEJDE O JEDNORÁZOVÉ AKCE, ALE O KAŽDODENNÍ RUTINU, KTERÁ MÁ JEDINÝ CÍL: ABY SE POMOC DOSTALA TAM, KDE JE SKUTEČNĚ POTŘEBA.

VÍCE O MOŽNOSTECH POMOCI NALEZNETE NA:
WWW.KORIDORUA.CZ.

ABC

<u>6</u>	ÚT	10.00	S. Petrů OSVOBOZENÉ – TRENAŽÉR ČESKÉ POLITICKÉ SATIRY <i>Kronika pro školy na Malé scéně</i>
<u>7</u>	ST	10.00	S. Petrů OSVOBOZENÉ – TRENAŽÉR ČESKÉ POLITICKÉ SATIRY <i>Kronika pro školy na Malé scéně</i>
		19.00	W. Russell SHIRLEY VALENTINE
<u>8</u>	ČT	10.00	S. Petrů OSVOBOZENÉ – TRENAŽÉR ČESKÉ POLITICKÉ SATIRY <i>Kronika pro školy na Malé scéně</i>
<u>10</u>	SO	11.00	J. M. Barrie, D. Drábek PETR PAN
		19.30	M. Vačkář, O. Havelka ZÍTRA SWING BUDE ZNÍTI VŠUDE
<u>11</u>	NE	15.00	NOVOROČNÍ TANEČNÍ ODPOLEDNE <i>Pronájem</i>
<u>12</u>	PO	19.00	R. Sonogo, R. Giordano VÍM, ŽE VÍŠ, ŽE VÍM... <i>+ Prohlídka zákulisí po představení</i>
<u>13</u>	ÚT	16.00	S. Petrů JEŽEK <i>Klub mladého diváka</i>
<u>14</u>	ST	19.00	S. Petrů JEŽEK <i>+ Lektorský úvod od 18.30</i>
<u>15</u>	ČT	19.00	L. Hellmanová LIŠTIČKY
<u>16</u>	PÁ	19.00	L. Kirkwoodová NEBESA <i>+ Lektorský úvod od 18.30 na Malé scéně, prohlídka zákulisí po představení</i>
<u>17</u>	SO	19.00	É. Zola, I. Klestilová NANA A ZABIJÁK
<u>18</u>	NE	19.00	NOVOROČNÍ KONCERT JIŘÍ PAVLICA A HRADIŠTAN <i>Host</i>
<u>19</u>	PO	10.00	P. Boháč podle J. Swifta GULLIVEROVY CESTY <i>Pro školy</i>
		15.00	P. Boháč podle J. Swifta GULLIVEROVY CESTY <i>Klub mladého diváka</i>
<u>20</u>	ÚT	19.00	K. Čapek BÍLÁ NEMOC <i>Anglické titulky</i>
<u>22</u>	ČT	19.00	M. Vačkář, P. Hudský, O. Havelka NEBOJ, BEJBY, TO JE JAZZ!
<u>23</u>	PÁ	19.00	A. Miller SMRT OBCHODNÍHO CESTUJÍCÍHO
<u>24</u>	SO	15.00	J. Soprová GALERIE OSOBNOSTÍ MDP – LIBUŠE ŠVORMOVÁ: NA SMÍCH PUBLIKA SE TĚŠÍM <i>Kronika MDP na Malé scéně</i>
<u>27</u>	ÚT	19.00	W. Shakespeare HAMLET
<u>28</u>	ST	20.00	PREMIÉRA D. Greig DOTKNOUT SE PRÁZDNA
<u>29</u>	ČT	19.00	M. Vačkář, P. Hudský, O. Havelka NEBOJ, BEJBY, TO JE JAZZ!
<u>30</u>	PÁ	19.00	E. Thompson NA ZLATÉM JEZEŘE <i>+ Prohlídka zákulisí po představení</i>
<u>31</u>	SO	10.00	P. Hašek HERECKÁ DÍLNA PRO NEHERCE <i>Herecký workshop na Malé scéně ABC</i>
		19.00	W. Russell SHIRLEY VALENTINE

LEDE

ROKOKO

<u>6</u>	ÚT	19.00	C. van Kampenová FARINELLI A KRÁL <i>+ Lektorský úvod od 18.30, prohlídka zákulisí po představení</i>
<u>7</u>	ST	15.00	T. Lexová, J. Jelínek VÁNOCE U ČAPKŮ <i>Klub mladého diváka</i>
<u>8</u>	ČT	14.30	T. Lexová, J. Jelínek VÁNOCE U ČAPKŮ <i>Klub mladého diváka</i>
		20.00	L. Trmíková CASANOVA <i>Divadelní spolek JEDL</i>
<u>9</u>	PÁ	19.00	J. Havlíček NEVIDITELNÝ
<u>12</u>	PO	19.00	Z. Salivarová HONZLOVÁ
<u>13</u>	ÚT	19.00	F. Kafka PROMĚNA
<u>14</u>	ST	19.30	L. Trmíková ŽENY, DRŽTE HUBY! <i>Divadelní spolek JEDL</i>
<u>15</u>	ČT	19.00	M. McDonagh PAN POLŠTÁŘ
<u>20</u>	ÚT	19.00	podle F. Scotta Fitzgeralda PODIVUHDNÝ PŘÍPAD BENJAMINA BUTTONA <i>Zadáno</i>
<u>21</u>	ST	19.00	S. Stone YERMA
<u>22</u>	ČT	19.00	D. Kehlmann SOUSED
<u>25</u>	NE	19.30	L. Trmíková CASANOVA <i>Divadelní spolek JEDL</i>
<u>26</u>	PO	19.00	D. Jařab ČURDA, HRDINA JEDNÉ PROHRY
<u>27</u>	ÚT	19.00	E. Kishon ODDACÍ LIST
<u>28</u>	ST	19.00	C. van Kampenová FARINELLI A KRÁL <i>+ Prohlídka zákulisí po představení</i>
<u>29</u>	ČT	19.00	M. McDonagh PAN POLŠTÁŘ
<u>31</u>	SO	19.00	D. Kehlmann SOUSED

KOMEDIE

<u>8</u>	ČT	19.30	T. Ráliš OFÉLIE ONLYFANS <i>+ Lektorský úvod od 19.00, anglické titulky</i>
<u>10</u>	SO	20.00	T. Waits, W. S. Burroughs, R. Wilson THE BLACK RIDER <i>+ Lektorský úvod od 19.00</i>
<u>11</u>	NE	19.30	E. Ernesto MYSTICAL SELF <i>Koprodukce s Lenka Vagnerová & Company</i>
<u>24</u>	SO	19.30	PREMIÉRA M. Houellebecq, T. Ráliš ZNIČIT
<u>26</u>	PO	10.00	podle M. Shelleyové FRANKENSTEIN <i>Pro školy + videolektorský úvod od 9.30</i>
		19.30	D. Alighieri, L. von Trier KOMEDIE JACK STAVÍ DŮM
<u>27</u>	ÚT	19.30	M. Houellebecq, T. Ráliš ZNIČIT <i>+ Lektorský úvod od 19.00</i>
<u>28</u>	ST	19.30	L. Vagnerová LEŠANSKÉ JESLIČKY <i>Lenka Vagnerová & Company</i>
<u>29</u>	ČT	19.30	D. Bowie, E. Walsh LAZARUS <i>Anglické titulky</i>
<u>30</u>	PÁ	19.30	V. Woolfová ORLANDO
<u>31</u>	SO	19.30	L. Vagnerová PANOPTIKUM <i>Koprodukce s Lenka Vagnerová & Company</i>

AKTUÁLNÍ INFORMACE
O PROGRAMU NALEZNETE NA:

WWW.MESTSKADIVADLAPRAZSKA.CZ

ZMĚNA PROGRAMU
VYHRAZENA

NANA A ZABIJÁK
ÉMILE ZOLA,
IVA KLESTILOVÁ
REŽIE:
MICHAL DOČEKAL

↓
ABC
17.1. 19.00

Metropole Paříž se závratně rozrůstá, podnikatelé budují široké bulváry a střechy novostaveb rostou až do nebe. V davu dělníků míří do centra i mladá pradlena Gervaisa. Narodila se do bída, ale má dost odvahy a síly věřit v lepší život pro sebe a pro své děti. Gervaisa má totiž sen. Postavit se na vlastní nohy, zařídit si vlastní podnik, mít vlastní hlas. Chce za ten sen ze všech sil bojovat, padat a vstávat, odrážet se ode dna, i když krutý Zabiják už brousí v její blízkosti. To Nana nebude jako máma. Ani chudá, ani poctivá, a rozhodně ne služka. Nana bude slyšet. Hodně nahlas. Rozhodla se z bordelů vletět přímo do salonů a brát si všechno, co jsou ochotni jí dát. Máma jí říkala, že špatně skončí. No a co...

THE BLACK RIDER
TOM WAITS, WIL-
LIAM S. BURROUGHS,
ROBERT WILSON
REŽIE: VERONIKA KOS
LOULOVÁ

↓
KOMEDIE
10.1. 20.00

Wilhelm miluje Katynku. Katynka miluje Wilhelma. Tatínek ale Katynku Wilhelmovi dát nechce, protože Wilhelm není lovec. Jak naučit s puškou někoho, kdo v ruce držel pouze pero? Stačí jeden tajemný cizinec a hrst očarováných kulek. Jenže d'áblový střelý samý vědí nejlépe, kdo je jejich cíl. Mexico City, září 1951. V baru sedí Čarostřelec. Ten miluje Joan. Spolu si hrají na Viléma Tella. I Čarostřelec ale jednoho dne mine. A tak pustí zbraň a své kouzlo zkusí perem přenést na papír. Jenže jak sdělit pravdu, kterou si sami nikdy nechcete přiznat? Smlouva s d'ablem na půdorysu vraždy Joan Vollmerové, která ač milovaná a nenáviděná bude navždy spjata se životem Williama S. Burroughse, ve kterém ji svázal sám autor-vrah.

HONZLOVÁ
ZDENA SALIVAROVÁ
REŽIE: JAKUB NVOTA

↓
ROKOKO
12.1. 19.00

Je parné pražské léto a jedenadvacetiletá Jana Honzlová tvrdne v kanceláři souboru tanců a písní Sedmikrásy. Protože je sebevědomá, přímočará, vynalézavá, sečtělá a z kádrově nevychovující rodiny plné emigrantů, politických vězňů a buržoazních živlů, nepustili ji na zájezd do Finska. Honzlová se nevzdává a ve vražedném dusnu padesátých let energicky a s úsměvem bojuje s udavači, agenty a kariéristy, hledá víru a drží morálně i finančně nad vodou početnou rodinu. Jenže humoru a smyslu pro spravedlnost totalita vůbec nepřeje. Normální holka, která hledá pravdu, je ohrožený druh.

ABC

<u>1</u>	NE	13.00	A. Skálová, L. Vacovská PŘIPRAVTE SE NA CESTU <i>Doprovodný program k inscenaci Gulliverovy cesty</i>
		14.00	P. Boháč podle J. Swifta GULLIVEROVY CESTY
<u>2</u>	PO	9.00	A. Skálová, L. Vacovská PŘIPRAVTE SE NA CESTU <i>Doprovodný program k inscenaci Gulliverovy cesty</i>
		10.00	P. Boháč podle J. Swifta GULLIVEROVY CESTY <i>Pro školy</i>
		15.00	P. Boháč podle J. Swifta GULLIVEROVY CESTY <i>Klub mladého diváka</i>
<u>3</u>	ÚT	10.00	W. Shakespeare HAMLET <i>Pro školy</i>
		19.00	D. Greig DOTKNOUT SE PRÁZDNA
<u>4</u>	ST	19.00	É. Zola, I. Klestilová NANA A ZABIJÁK <i>+ Lektorský úvod od 18.30 na Malé scéně, pro předplatitele a členy Klubu První řada za 150 Kč</i>
<u>5</u>	ČT	19.00	M. Vačkář, P. Hudský, O. Havelka NEBOJ, BEJBY, TO JE JAZZ!
<u>6</u>	PÁ	19.00	D. Greig DOTKNOUT SE PRÁZDNA <i>+ Lektorský úvod od 18.30</i>
<u>7</u>	SO	19.00	M. Čepelka, P. Ulrich ŠANSONÁRIUM S MILONĚM ČEPELKOU <i>Kavárna ABC</i>
<u>8</u>	NE	17.00	E. Ferrante, A. De Angelis GENIÁLNÍ PŘÍTELKYŇ
<u>9</u>	PO	19.00	W. Shakespeare HAMLET <i>+ Lektorský úvod od 18.30 na Malé scéně</i>
<u>10</u>	ÚT	10.00	W. Shakespeare HAMLET <i>Pro školy</i>
		19.30	K. Čapek BÍLÁ NEMOC
<u>11</u>	ST	19.00	F. Apke SLEPICE NA ZÁDECH <i>Pronájem divadla Ungelt</i>
<u>12</u>	ČT	19.00	JAK ZACHRÁNIT DEMOKRACII <i>Pronájem</i>
<u>13</u>	PÁ	19.00	L. Kirkwoodová NEBESA <i>+ Lektorský úvod od 18.30 na Malé scéně, prohlídka zákulisí po představení</i>
<u>14</u>	SO	10.00	P. Hašek HERECKÁ DÍLNA PRO NEHERCE <i>Malá scéna ABC</i>
		19.00	W. Russell SHIRLEY VALENTINE
<u>15</u>	NE	11.00	J. M. Barrie, D. Drábek PETR PAN
<u>16</u>	PO	19.00	L. Hellmanová LIŠTIČKY <i>+ Prohlídka zákulisí po představení</i>
<u>17</u>	ÚT	19.00	K. Čapek BÍLÁ NEMOC
<u>18</u>	ST	19.00	E. Thompson NA ZLATÉM JEZEŘE <i>+ Prohlídka zákulisí po představení</i>
<u>19</u>	ČT	19.00	M. Vačkář, O. Havelka ZÍTRA SWING BUDE ZNÍTI VŠUDE
<u>20</u>	PÁ	19.00	É. Zola, I. Klestilová NANA A ZABIJÁK <i>+ Lektorský úvod od 18.30 na Malé scéně</i>
<u>21</u>	SO	19.00	I. Acher, L. Klíma STERNENHOCH <i>České titulky</i>
<u>22</u>	NE	17.00	D. Greig DOTKNOUT SE PRÁZDNA
<u>23</u>	PO	19.00	M. Vačkář, P. Hudský, O. Havelka NEBOJ, BEJBY, TO JE JAZZ!
<u>24</u>	ÚT	19.00	S. Petrů JEŽEK <i>+ Lektorský úvod od 18.30</i>
<u>25</u>	ST	10.00	S. Petrů JEŽEK <i>Pro školy</i>
		18.00	R. Žitný EMIL ARTUR LONGEN (1885–1936) A PRVOREPUBLIKOVÁ KABARETNÍ SPOLEČNOST <i>Kronika MDP na Malé scéně</i>
<u>26</u>	ČT	19.00	R. Sonogo, R. Giordano VÍM, ŽE VÍŠ, ŽE VÍM...
<u>27</u>	PÁ	19.00	A. Miller SMRT OBCHODNÍHO CESTUJÍCÍHO
<u>28</u>	SO	19.00	W. Russell SHIRLEY VALENTINE

ÚNOR

ROKOKO

<u>7</u>	SO	19.30	PREMIÉRA H. Pourrat TOHLE SE STALO! <i>Divadelní spolek JEDL</i>
<u>9</u>	PO	19.00	podle F. Scotta Fitzgeralda PODIVUHODNÝ PŘÍPAD BENJAMINA BUTTONA <i>+ Prohlídka zákulisí po představení</i>
<u>10</u>	ÚT	19.00	NAĎA VÁLOVÁ S ÚCTOU EVĚ OLMEROVÉ <i>Pronájem</i>
<u>11</u>	ST	19.00	D. Kehlmann SOUSED
<u>12</u>	ČT	19.00	F. Kafka PROMĚNA
<u>13</u>	PÁ	19.30	H. Pourrat TOHLE SE STALO! <i>Divadelní spolek JEDL</i>
<u>16</u>	PO	19.30	L. Trmíková KVĚTY NOCI <i>Divadelní spolek JEDL</i>
<u>17</u>	ÚT	19.30	L. Trmíková KVĚTY NOCI <i>Divadelní spolek JEDL</i>
<u>18</u>	ST	19.00	C. van Kampenová FARINELLI A KRÁL <i>+ Lektorský úvod od 18.30, prohlídka zákulisí po představení</i>
<u>19</u>	ČT	19.00	D. Jařab ČURDA, HRDINA JEDNÉ PROHRY
<u>21</u>	SO	19.00	J. Havlíček NEVIDITELNÝ
<u>23</u>	PO	19.00	M. McDonagh PAN POLŠTÁŘ
<u>25</u>	ST	19.00	S. Stone YERMA
<u>26</u>	ČT	19.00	F. Kafka PROMĚNA
<u>27</u>	PÁ	19.30	L. Trmíková ZAHRADNÍČEK / VŠE MÉ JE TVÉ <i>Divadelní spolek JEDL</i>
<u>28</u>	SO	19.00	Z. Salivarová HONZLOVÁ

KOMEDIE

<u>1</u>	NE	19.30	D. Bowie, E. Walsh LAZARUS <i>Anglické titulky</i>
<u>2</u>	PO	19.30	E. Ernesto MYSTICAL SELF <i>Koprodukce s Lenka Vagnerová & Company</i>
<u>3</u>	ÚT	19.30	P. Marty, E. Leriche YOUR GHOSTS, MY SHADOWS <i>Koprodukce s Lenka Vagnerová & Company</i>
<u>4</u>	ST	15.00	podle M. Shelleyové FRANKENSTEIN <i>Klub mladého diváka + videolektorský úvod od 14.30</i>
		19.30	podle M. Shelleyové FRANKENSTEIN <i>+ Videolektorský úvod od 19.00, anglické titulky</i>
<u>5</u>	ČT	10.00	podle M. Shelleyové FRANKENSTEIN <i>Pro školy + videolektorský úvod od 9.30</i>
<u>6</u>	PÁ	19.30	M. Houellebecq, T. Ráliš ZNIČIT <i>+ Lektorský úvod od 19.00</i>
<u>8</u>	NE	19.30	DANCE PLUS <i>Pronájem</i>
<u>10</u>	ÚT	19.30	D. Bowie, E. Walsh LAZARUS <i>Anglické titulky</i>
<u>11</u>	ST	19.30	D. Bowie, E. Walsh LAZARUS <i>Anglické titulky</i>
<u>12</u>	ČT	19.30	L. Vagnerová GOSSIP <i>Koprodukce s Lenka Vagnerová & Company</i>
<u>13</u>	PÁ	10.00	L. Vagnerová GOSSIP <i>Pro školy, koprodukce s Lenka Vagnerová & Company</i>
		19.30	T. Ráliš OFÉLIE ONLYFANS <i>+ Lektorský úvod od 19.00, anglické titulky</i>
<u>14</u>	SO	18.00	T. Waits, W. S. Burroughs, R. Wilson THE BLACK RIDER <i>+ Lektorský úvod od 19.00</i>
<u>15</u>	NE	17.00	W. Lotz SMĚŠNÁ TEMNOTA <i>Festival Jižní spojka 2026</i>
		20.00	W. Lotz SMĚŠNÁ TEMNOTA <i>Festival Jižní spojka 2026</i>
<u>16</u>	PO	19.30	DERNIÉRA L. von Trier, D. Alighieri KOMEDIE JACK STAVÍ DŮM
<u>17</u>	ÚT	19.30	J. Maksymov TESLA <i>Anglické titulky</i>
<u>18</u>	ST	10.00	J. Maksymov TESLA <i>Pro školy</i>
		15.00	J. Maksymov TESLA <i>Klub mladého diváka</i>
<u>21</u>	SO	19.30	L. Vagnerová GOSSIP <i>Koprodukce s Lenka Vagnerová & Company</i>
<u>22</u>	NE	18.00	M. Houellebecq, T. Ráliš ZNIČIT
<u>23</u>	PO	19.30	L. Vagnerová LEŠANSKÉ JESLIČKY <i>Lenka Vagnerová & Company</i>
<u>24</u>	ÚT	10.00	L. Vagnerová LEŠANSKÉ JESLIČKY <i>Pro školy, Lenka Vagnerová & Company</i>
<u>26</u>	ČT	19.30	T. Waits, W. S. Burroughs, R. Wilson THE BLACK RIDER <i>+ Lektorský úvod od 19.00</i>
<u>27</u>	PÁ	19.30	V. Woolfová ORLANDO

**AKTUÁLNÍ INFORMACE
O PROGRAMU NALEZNETE NA:**

WWW.MESTSKADIVADLAPRAZSKA.CZ

**ZMĚNA PROGRAMU
VYHRAZENA**

DOTKNOUT SE PRÁZDNA
DAVID GREIG
PODLE KNIHY JOEA SIMPSONA
REŽIE:
MICHAL MORAVEC

↓
ABC
3. 2. 19.00, 6. 2. 19.00,
22. 2. 17.00

Skutečný příběh dvou mladých britských horolezců, Joea Simpsona a Simona Yatese, kteří se roku 1985 pokusili zdolat dosud nepokořenou západní stěnu Siula Grande v peruánských Andách. Co začne jako dobrodružství, promění se v boj o přežití a zkoušku přátelství, kterou nelze zvládnout beze ztrát. Světový bestseller Joea Simpsona se v divadelní verzi stává vizuálně a zvukově podmanivou a fyzicky namáhavou cestou do míst, kde každý krok je otázkou života a smrti. Metaforou lidské odvahy, vytrvalosti a potřeby dotknout se něčeho, co nás přesahuje.

PODIVUHODNÝ PŘÍPAD BENJAMINA BUTTONA
PODLE FRANCISE SCOTTA FITZGERALDA
REŽIE: PETR HAŠEK

↓
ROKOKO
9. 2. 19.00

Adaptace povídky F. Scotta Fitzgeralda o člověku, jenž od narození vzdoroval všem očekáváním. Co na tom, kolik let je mu doopravdy. Pro ostatní vždy bude buď příliš mladý, aby chápal, jak svět funguje, dospělý natolik, že by měl vědět, jak to v životě chodí, nebo už moc starý mít ještě nějaké ambice. Benjamin Button se narodil do svrašťelého stařeckého těla, co stále mládne. Podivuhodný případ. Více než jeho zvláštní tělesný stav mu ale život komplikuje okolí, které ho neustále posuzuje podle domnělého věku.

FRANKENSTEIN
PODLE MARY SHELLEYOVÉ
REŽIE:
JAKUB MAKSYMOM

↓
KOMEDIE
4. 2. 19.30

Vítejte na svatební oslavě, která každým dalším okamžikem silněji naznačuje, že Viktor Frankenstein a jeho snoubenka Elizabetha budou žít šťastně až po smrti. Inscenace o stvoření, ve které se snoubí divadelní a filmový jazyk. Tři herci oživují hmotu, předmětům dodávají nevídané významy a k tomu jim hraje dvojhlasná kapela.

KOSTIANTYN ZORKIN
MEZI CHARKOVEM
A ČESKEM

KLID UTĚŠUJE.

FOTO: ARCHIV KOSTIANTYNA ZORKINA

Kostiantyne, jste výtvarný umělec žijící a působící v Charkově na východě Ukrajiny a také jedna z nejvýznamnějších osobností současné ukrajinské scény, a to i díky své komplexní práci v oblasti scénografie. Jak byste sám sebe jako umělce charakterizoval? Jaké je vaše hlavní téma a předmět zájmu?

Jako umělec pracuji s různými médii, věnuji se performanci, loutkovému divadlu, instalacím, sochařství, grafice, land artu atd. Je velmi důležité měnit média, každá nová zkušenost s materiálem vás obohacuje. Práce s různými médii znamená také práci s různými nástroji. Víím, že příště to bude něco nového, a vždycky se na to těším.

Za poslední čtyři roky jsem toho udělal více než za celý svůj předchozí život. Celoplošná invaze je zcela nová časoprostorová dimenze. Všechno to začalo projektem *Protective Layer*, který vznikl v roce 2022. Nyní může působit jako přímá reflexe války. Každý jeho prvek, zvolený materiál, forma, kompozice byly zcela osobní emocionální reakcí na to, co se dělo kolem. Nejde proto podle mě o konceptuální dílo, místo „konceptu“ raději užívám slova „smutek“. Slzy s lidským srdcem, které se objevují ve všech jeho komponentách, jsou prostě a především symbolem smutku. Nyní *Protective Layer*, prezentovaný mimochodem také v České republice (v olomouckém Centru pro současné umění a psychoterapii SOMA a šumperské galerii Contemporary Czech Art, respektive v rámci brněnského *Měsíce autorských čtení*, 2025), symbolicky ukončil svou výstavní historii a stal se divadelní dekorací v nové hře *Božská komedie* v divadle Lesya ve Lvově.

Pracuji nejen hodně, ale také v několika směrech najednou, takže si někdy ani nedokážu všechno zapamatovat. Teď právě

ALE HROZBA NEZMIZÍ

například dokončuji práci na divadelní inscenaci, vedu vzdělávací program pro teenagery, připravuji výstavu... Tento způsob práce je velmi únavný, dává mi ale zároveň pocit plnosti. Tváří v tvář smrti, která je nakonec vždy nablízku, není čas čekat a odkládat.

Jak moc vás ovlivnily místo vašeho původu a škola, již jste studoval?

Mé vzdělání je kulturologické, ne umělecké. Před patnácti lety jsem však potkal jednoho profesora, který mě seznámil s avantgardní metodikou kresby. V Sovětském svazu byly takové znalosti utajované a umělci, kteří je používali, je sdíleli soukromě.

Můj učitel Vitalij Lenchyn mi vysvětlil principy abstraktního tvarování blízké suprematismu a konstruktivismu, které dodnes ve své práci používám. Vidím v nich nejen logiku, ale také hlubokou metafyziku, která rezonuje s mým chápáním umění jako magické praxe.

Ukrajina je rozlehlé a kulturně rozmanité prostředí. Co je pro ni jako celek typické a co charakterizuje prostor, ve kterém žijete vy?

Myslím, že ukrajinské umění má velmi silnou vazbu k zemi; čerpáme magické a mytologické symboly a obrazy ze země. Je to vidět na různých úrovních: při práci s materiálem, s kompozicí i ve volbě témat. Zároveň zde zůstávají silné avantgardní trendy, v nichž je vždy přítomna energie budoucnosti.

Samotný Charkov je velmi specifický. Myslím také, že i kvůli současné situaci jste aktivní součástí své umělecké komunity. Spojujete se s nějakým místem, nebo se cítíte být spíše světoobčanem?

Charkovské umění mi dalo hodně. Vždy se mi líbily rysy konstruktivismu, expresionismu a naivního umění, které jsem mohl pozorovat v dílech místních umělců. Dnes už vidím jejich kořeny.

Umělci již více než sto let rozvíjejí ukrajinskou uměleckou tradici a snaží se ji kombinovat se současnými světovými trendy. Stejně postupy nakonec můžete vidět nejen na Ukrajině. Většina z nich však byla sovětským systémem zničena a my jsme k nim ztratili přístup.

Jak moc se situace vaší a ukrajinské umělecké komunity změnila s eskalací války? Je válka něčím, co aktivně reflektujete ve své práci, možná proto, že se snažíte udržet zájem a odvahu společnosti doma i na Západě?

Celý život pracuji na Ukrajině, převážně v Charkově. Kvůli válce odtud mnoho umělců odešlo, zemřelo nebo se ukrývá. Máme malou, ale silnou komunitu a za poslední čtyři roky jsme vytvořili mnoho zajímavých věcí. V mém případě to znamená divadelní projekty, knihy a řadu výstav. Bylo to možné díky spolupráci s dalšími umělci, ale nejen s nimi – také s vydavateli, architekty, vědci, filozofy. Je to fenomenální situace, protože nemáme žádnou formální podporu. Smrt je všude kolem nás a nevidíme budoucnost, nemáme čas čekat nebo odpočívat. Musíme pracovat. A pracujeme.

Myslím si, že umění je nejlepší prezentací Ukrajiny ve světě, ale musí to být pravé ukrajinské umění, které není nutně tím, co by se západnímu publiku jednoduše líbilo. Umění dokazuje, že i když je tělo Ukrajiny v krvi a ohni, její duše je živá a silná.

Nevím, co přinese budoucnost, ale jsem si jistý, že vše, co jsme během této „velké války“ udělali, je nedocenitelné a mělo by být zaznamenáno v historii. I kdybychom my přišli o život.

Jaké jsou vaše zkušenosti se západním publikem? Vystavoval jste v zahraničí i během války, mimo jiné v Kolíně nad Rýnem...

Všiml jsem si, že Ukrajinu nyní ve světě reprezentují hlavně dokumentaristické formy nebo doslova válečné dokumenty. Můj umělecký jazyk není dokumentární v obvyklém slova smyslu. Své zkušenosti vyjadřuji symboly, znaky, vlastním obrazovým slovníkem.

Mám zároveň pocit, že západní divák je dokumenty unavený. Myslím si, že historii tvoří závěry, ne aktuální konstatování faktů. Proto pokračuji v tom, co dělám, a vidím reakci – zejména vděčnost za umění, které může fungovat jak v kontextu války, tak mimo něj, jako tomu bylo v případě hry *Žirafák Mons*, pro kterou jsem vytvořil loutky a scénu. Byla uvedena v Německu, Polsku, navštívila mnoho měst ve Francii. A také západní diváci se při ní smáli i plakali, protože i když je to příběh o válce, působí jako čisté umění tvořené obrazy, nejen fakty.

Pokud jde o výstavu v Kolíně nad Rýnem, odnásím si především zkušenost s komunikací s Ukrajinci, kteří se postupně asimilují do západní společnosti. Dosud jsem s nimi komunikoval náhodně. Kolín mi nabídl velký sociokulturní průřez. Na jedné straně jsem rád, že lidé žijí v klidném a stabilním prostředí, bez bombardování, výpadků elektřiny a rizika okupace. Na druhé straně cítím nebezpečí tohoto klidu západní Evropy. Klid utěšuje, ale hrozba nezmizí.

BARBORA KUNDRAČÍKOVÁ

autorka je kunsthistorička a kurátorka

PAMĚŤ UKRAJINY VE DŘEVĚ, KOVU A LÁTCE

KOSTIANTYN ZORKIN
(*1985)

Ukrajinský výtvarník Kostiantyn Zorkin se zabývá především sochařstvím a instalačním uměním, ilustrací a kresbou (včetně ilustrací pro sbírku povídek Adély Knapové, české autorky žijící nyní také v Charkově, *Krvavý kompot*, 2024), loutkovým divadlem a performancí. Rozvíjí principy arte povera, pracuje se základními materiály, dřevem, kovem, látkou, které jsou narativně bohaté, mají ale redukovanou až abstraktní strukturu. Reflektuje fatalismus evropské mytologie, fascinuje ho magická funkce umění. Divadelní představení *Vertep* (Betlém), které vytvořil v reakci na ruskou invazi na Ukrajinu pro Charkovské loutkové divadlo, se stalo kulturním, stejně jako představení *Giraffe Mons* (Žirafák Mons). Projekt *Ve jménu města* (2024), připravený ve spolupráci s Charkovským literárním muzeem, osobně ocenil britský historik Timothy Garton Ash.

SHOOTING
THEATRE
(2025)

kov, svařování,
ražba

FOTO: OLEKSANDR OSIPOV